

Margret Meek

“Man gjør det jo bare for oppmerksomhet”

En analyse av unge bifiles opplevelser med fordommer i det norske samfunnet og konsekvensene disse møtene har.

Masteroppgave i Likestilling og mangfold

Veileder: Elisabeth Stubberud

Medveileder: Sofia Moratti

Mai 2022

Margret Meek

“Man gjør det jo bare for oppmerksomhet”

En analyse av unge bifiles opplevelser med fordommer i det norske samfunnet og konsekvensene disse møtene har.

Masteroppgave i Likestilling og mangfold
Veileder: Elisabeth Stubberud
Medveileder: Sofia Moratti
Mai 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for tverrfaglige kulturstudier

Kunnskap for en bedre verden

Læringsmål:

En student som har fullført masterprogrammet i Likestilling og mangfold, forventes å ha oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Kandidaten har:

- avansert kunnskap om det tverrfaglige kjønnsforskningsfeltets sentrale teorier, debatter og kontroverser
- spesialisert innsikt i så vel historiske som samtidige endringsprosesser knyttet til likestilling og mangfold i det norske samfunnet, i lys av internasjonale og globale kontekster
- kunnskap på høyt nivå om hvordan kjønn som sosial og symbolsk kategori kan virke sammen med andre sosiale og symbolske kategorier og fenomener.

Generell kompetanse

Kandidaten kan

- gjennomføre et selvstendig, avgrenset forsknings- og utredningsarbeid i tråd med gjeldende forskningsetiske normer
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder i tverrfaglig dialog og samarbeid med andre eksperter
- formidle resultater av eget faglig arbeid muntlig og skriftlig på en selvstendig måte både til eksperter og allmennhet

Ferdigheter

Kandidaten kan

- identifisere og arbeide selvstendig med praktiske og teoretiske problemer knyttet til likestilling og mangfold i konkrete samfunnmessige sammenhenger
- vurdere og benytte relevante metoder og teorier for undersøkelse og analyse av kjønn og eventuelt andre sosiale kategorier i spesifikke empiriske problemstillinger på en selvstendig måte
- analysere og forholde seg kritisk til problemstillinger knyttet til forståelser av kjønn, likestilling og mangfold på ulike samfunnsarenaer og derigjennom se og anvende flere tilnæringsmåter

Sammendrag:

Norge har de siste tiårene etablert et bilde av seg selv som et åpent samfunn, hvor toleranse for skeive blir framstilt som en nasjonal verdi. Likevel viser diverse kvantitative levekårs- og livskvalitetsundersøkelser at bifile nordmenn sliter på mange områder. Mange rapporterer om negative og hatefulle møter, samt fordommer som er rettet mot deres seksuelle orientering. Denne masteroppgaven har intervjuet åtte unge bifile om deres opplevelser med bifobiske holdninger i Norge, og undersøker hvilken påvirkning møter med disse holdningene har. Målet med oppgaven er å bidra med ny innsikt til hvordan det er å være ung bifil i Norge ved å undersøke fra problemet innsiden, samt overordnet si noe om samfunnet og normene som fordomsfulle holdninger opprettholdes i.

Hovedfunnene i oppgaven, er at fordommer mot bifile i stor grad eksisterer i Norge. De rådende fordommene kommer ofte fram gjennom kommentarer som baserer seg på stereotyper, og mekanismene som fobien kommer fram gjennom kan bidra til å usynliggjøre både biseksualitet som en legitim orientering, men også bifobies eksistens. Til tross for at kommentarene ofte kan virke harmløse, kan konstant utsettelse for disse holdningene ha store konsekvenser for bifile som møter de – både når det kommer til atferdsendring og forhold til egen identitet.

Abstract

Norway has managed to establish an image of itself as a tolerant and accepting society where everyone, including LGBTQ+ people, are welcome as they are. However, a number of quantitative studies show that Norwegian bisexuals report incidents of negative attitudes and experience prejudice due to their sexual orientation, thus painting an alternative picture of acceptance in Norwegian society. In my thesis, I have interviewed eight young bisexuals and analysed their stories about meeting biphobic and negative attitudes. The aim of this project is to highlight the voices of bisexual individuals in Norway, and through their stories examine the impact experiences with negative attitudes can have.

The findings of my research suggests that biphobic attitudes exist in modern Norway. Young bisexuals have to navigate a society that is still much rooted in heteronormative ideals and norms, wherein bisexuality does not fit. I have found that several of the common negative attitudes tend to unfold through seemingly casual comments, many which have a basis in normative stereotypes of bisexuality. Despite that such comments can be seemingly harmless from an outsider perspective, constant exposure to them, and the attitudes they contain, can have severe consequences for those who experience them. I also argue that the mechanisms of biphobia, can contribute to erasing not only bisexuality as legitimate identity, but also the existance of biphobia itself.

Forord

Til tross for at det til tider virket umulig, er det endelig min tur til å levere master. Det å komme seg fra en vag idé til en ferdig oppgave har tatt mye, og det er mange jeg må takke for at jeg kom meg i mål.

Den første og største takken går til mine veiledere; Elisabeth Stubberud og Sofia Moratti. Takk for alle gode tilbakemeldinger, forslag som løftet oppgaven, og ikke minst takk for all tryggheten og selvtilliten dere har gitt meg. Hver gang masteren virket håpløs, ga dere meg troen på at jeg kunne dra det i land. Dette hadde ikke gått uten deres støtte.

Min neste takk går til Institutt for tverrfaglige kulturstudier – alle forelesere som har vekket interesser og lært meg noe, alle medstudenter som har gjort løpet til en fryd, og generelt alle som bidrar til at vi kan studere her. En ekstra takk går til det beste kollokviet jeg har fått æren av å være en del av.

Jeg vil også takke venner jeg har fått utenfor instituttet som har holdt meg gående gjennom masterskrivingen, og som har gitt grunne til uttrykket 'det er mer til studentlivet enn å studere'. Her vil jeg sende en stor takk til alle jeg kjenner i Under Dusken. Spesielt vil jeg takke min lille 'Lillelørdag' for utrolig støtte.

Takk til alle mine informanter for at jeg fikk grave i livene deres! Det sier seg selv at uten dere ville ikke oppgaven eksistert – takket være dere og deres gode innsikt, har jeg fått belyst et viktig tema.

Tusen, tusen takk til Astrid for korrekturlesing!

Og sist men ikke minst, vil jeg avslutte med å takke familien min for all støtte.

Margret Meek, mai 2022.

Innholdsfortegnelse

LÆRINGSMÅL:.....	I
SAMMENDRAG:	III
ABSTRACT:.....	V
FORORD.....	VII
INNHOLDSFORTEGNELSE.....	1
1. INTRODUKSJON	3
1.1. BAKGRUNN FOR TEMA	3
1.2. PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLING.....	4
1.3. TIDLIGERE FORSKNING.....	4
1.4. OPPGAVENS OPPBYGGING	5
2. TIDLIGERE TEORI OG FORSKNING	6
2.1. OVERORDNEDE TEORETISKE BEGREP:.....	6
2.1.1. <i>Heteronormativitet, homofobi og homotoleranse</i>	6
2.1.2 <i>Performativitet og kjønnsbinærhet</i>	8
2.1.3 <i>Biseksualitet og bifobi</i>	9
2.1.4. <i>Skeiv teori som teorigrunnlag</i>	10
2.2. TIDLIGERE FORSKNING PÅ BIFILE	11
2.2.1. <i>Norsk forskning på biseksualitet og bifiles liv</i>	11
2.2.2. <i>Internasjonal forskning på biseksualitet og bifiles liv</i>	12
3. METODE-GRUNNLAG	13
3.1. KVALITATIVE INTERVJU SOM METODE	13
3.2. ANALYSEGREP	14
3.2.1. <i>Tematisk analyse</i>	14
3.2.2. <i>Narrativ analyse</i>	15
3.3. INNSAMLING AV DATAMATERIALET	16
3.3.1. <i>Utforming av intervjuguiden</i>	16
3.3.2. <i>Rekruttering av informanter</i>	16
3.3.3. <i>Gjennomføring av intervjuene</i>	17
3.4. ETIKK OG ETISK POSISJONERING.....	18
3.4.1. <i>Anonymisering</i>	18
3.4.2. <i>Påvirkning personlig bakgrunn</i>	19
3.4.3. <i>Potensielt sårbare temaer</i>	19
3.4.4. <i>Behandling av materialet</i>	20
4. EN SKAL TIDLIG KRØKES - FORDOMMER, FORSTÅELSER OG FORSVARMEKANISMER.....	20
4.1. INTRODUKSJON.....	21
4.2. «HUN VAR MERKELIG FORDI HUN VAR BI».....	21
4.3. NÅR SPØKEN HANDLER OM DEG	23
4.4. SEKSUELL ORIENTERING SOM EGEN 'BUSINESS'	25
4.5. DRØFTINGER OG SAMMENDRAG.....	27
5. 'GAY LIGHT' - DEN KONSTANTE KAMPEN MOT USYNLIGGJØRING.....	29
5.1. INTRODUKSJON.....	29
5.2. BISEKSUALITET SOM IKKE SERIØST OG MIDLERTIDIG	30
5.3. HØYE KRAV TIL IDENTIFISERING	32
5.4. BISEKSUALITET DEVALUERT SOM HYPERSEKSUELT	33
5.5. DOBBELT DISKRIMINERING	34

5.6. REFLEKSJONER OG SAMMENDRAG	36
6: BIFOBENS KJØNNEDE FORMER.....	37
6.1. INTRODUKSJON.....	37
6.2. FORSTÅELSE AV KJØNN	38
6.3. JENTER SOM KLINER	39
6.4. «SØNNEN MIN ER IKKE HOMO»	41
6.5. REFLEKSJONER.....	45
7. KONKLUSJONER	45
7.1. HOVEDFUNN I OPPGAVEN	45
7.2. HVA SIER ANALYSEN SAMLET NOE OM?.....	47
7.3. VIDERE ARBEID	48
8. KILDELISTE	49
9. VEDLEGG.....	52
9.1. INTERVJUGUIDE	52
9.2. INFORMASJONSSKRIV	53

1. Introduksjon

1.1. Bakgrunn for tema

Den overordnede tematikken jeg har valgt for min oppgave, er bifiles liv og fordommer som bifile opplever i det norske samfunnet.

I dag kan vi se en sterk forståelse av Norge som et homotolerant samfunn. De siste tiårene har toleranse overfor lesbiske og homofile vokst fram som en viktig verdi i samfunnet, og denne toleransen har utviklet seg til å kunne anses som et nasjonalt særtrekk (Svendsen et al., 2018, s. 166). Dette gjenspeiles blant annet i hvordan det norske samfunnet forholder seg til skeive gradvis har blitt bedre, både når det gjelder rettigheter og holdninger (Bufdir, 2017). Det er imidlertid flere aspekter ved dette bildet av toleranse som man kan stille spørsmål ved, både når det gjelder hvorvidt situasjonen til skeive er bra nok som den er, men også om hvorvidt de gradvis mer positive holdningene også inkluderer bifile.

Fra forskning gjort på feltet ser vi hvordan bifile sliter på flere områder, blant annet psykisk eller helsemessig (Bufdir, 2022; Fladmoe et al., 2019; MacLeod et al., 2015; Malterud & Andersen, 2014). Disse trendene ser man også i Norge gjennom diverse levekårsundersøkelser der bifile skårer dårligere enn både homofile, lesbiske og heterofile på en rekke levekårsvariabler, slik som psykisk uhelse og erfaringer med mobbing (Andersen et al., 2021). Uformelt har jeg hørt fortellinger fra bifile venner og bekjente som utfordrer bildet av Norge som et uproblematisk, tolerant land hvor alle er aksepterte. Jeg hørte fra venner i forkant av prosjektet om møter med negative forestillinger og fobi, og dette bidro til min interesse for feltet. For eksempel fortalte én venn, som er åpen om identiteten sin, at hun ble fortalt av en partner at hennes seksuelle orientering var et 'rødt flagg' romantisk, og at man ikke kan være i forhold med bifile. Andre forteller om å konstant bli utspurt og å måtte begrunne orienteringen sin.

Til tross for at det er gjort forskning på feltet, finnes det for lite av kvalitative undersøkelser i Norge. Kvantitativ data kan bevise at bifile møter fordommer og problemer, men jeg ønsker å bruke kvalitativ forskning til å gå dypere inn i hvordan fenomenet ser ut fra perspektivet til de som rammes. Jeg ønsker å belyse problemer fra innsiden på en måte som kvantitative undersøkelser ikke kan oppnå, gjennom å få fram levde opplevelser og forståelser som forsvinner i store mengder data. Kvantitativ forskning gir et nyttig utgangspunkt, da man kan se tydelige markører på at bifile møter unike utfordringer med fordommer, men det sier lite om hvordan problematikken oppleves fra innsiden. Ved å gå i dybden på fortellinger fra de som er utsatt for problemet, kan ny kunnskap komme fram. Ergo oppfatter jeg at det ligger en samfunnsnytte i å undersøke tematikken med et kvalitativt perspektiv.

Det jeg ønsker å oppnå med denne oppgaven, er å komme med et empirisk, kvalitativt bidrag til kunnskapen som vi har i Norge om bifile. Jeg oppfatter at kunnskap på feltet er en mangelvare, som kan ses gjennom både hvilken forskning vi har og i sosiale bevegelser. Det trengs mer informasjon om livene til unge bifile i Norge, og hvilke utfordringer som de spesifikt møter. Gjennom å belyse hvilke problemer som eksisterer,

kan man også begynne med å arbeide mot løsninger på disse problemene. Dermed er målet mitt å bidra med empirisk kunnskap som opplyser om hvordan deler av livene til unge bifile ser ut.

1.2. Presentasjon av problemstilling

For å undersøke temaet jeg har satt meg, har jeg valgt å bruke følgende problemstilling:

Hvilke holdninger opplever unge bifile at det finnes mot de i dagens Norge?

For å kunne besvare dette spørsmålet, har jeg også valgt meg ut tre forskningsspørsmål som skal støtte opp og belyse ulike sider av problemstillingen. Helhetlig, vil de kunne undersøke ulike problematikker som kan bidra til å besvare problemstillingen. Forskningsspørsmålene lyder som følger:

1. Hvordan kan tidlige møter med negative holdninger til biseksualitet påvirke unge bifiles forhold til egen identitet?
2. Hvilke erfaringer med bifobi forteller unge bifile om, og hvilke ulike former tar denne bifobien?
3. På hvilke måter spiller kjønn en rolle i unge bifiles fortellinger om bifobi?

1.3. Tidligere forskning

Selv om det har blitt gjort mye forskning innenfor både skeiv teori og kjønnsforskning, har biseksualitet og spesifikke utfordringer knyttet til det å være i mindre grad blitt utforsket teoretisk og empirisk.

Det finnes likevel noe forskning som spesifikt tar for seg feltet biseksualitet. Selv om feltet er snevert, er det likevel ett som har utviklet seg stødig de siste tyve årene. Man kan anse at feltet begynte å etableres av Kinsey rundt 40-tallet, som foreslo biseksualitet som ikke bare sin egen orientering, men også som en orientering med egne problemer (Germon, 2008). Feltet ble videre utforsket da 'grunnsteinene' ble lagt på 90-tallet. Særlig Ochs ble sentral, da hun erklærte at konseptet bifobi, som vil si negative holdninger mot bifile, som et legitimt problem gruppen møter. Lignende lanserte hun også forslaget om eksistensen av dobbel diskriminering som et konsept som bifile individer unikt møter, hvor de kan utsettes for diskriminering fra både skeive og heteroseksuelle (Ochs, 1996). Denne forskningen ble tatt opp av Mulick og Wright, som jobbet videre med hypotesen og etablerte en skala for å måle bifobi (Mulick & Wright, 2002). Begge har i etterkant også jobbet videre på feltet.

I senere år har interesse for temaet blitt opprettholdt, og i dag har det blitt gjort mer forskning på feltet. Særlig tematikker som dobbel diskriminering, tilhørighet, bifiles mentale helse og usynliggjøring av orienteringen er sentrale forskningstemaer. Disse temaene dukker ofte opp i for eksempel *Journal of bisexuality*, som er en viktig publikasjonskanal for forskning på biseksualitet. Mye er internasjonalt og kvantitativt - som gir et fint grunnlag for min egen forskning. Gjennom disse kan jeg undersøke hva som mangler på feltet og hva jeg kan jobbe videre med.

Likevel er det verdt å påpeke at veldig mye av det største grunn-arbeidet, inkludert de mest kjente teoriene og forskningsprosjektet, ble gjort for en stund siden. Feltet, både når det kommer til forskning og det sosiale, utvikler seg stadig. Unge bifile i dag har antageligvis en annen opplevelse enn man hadde noen få tiår tilbake, både når det kommer til forhold man har til egen identitet og hvilken behandling man får fra samfunnet man befinner seg i. Det må også her nevnes at geografi spiller en viktig rolle; både holdninger i samfunnet og rettigheter som skeive har kan variere på tvers av land. Ergo, selv om jeg bruker studier fra andre land som utgangspunkt, kan man ikke belage seg på at disse også stemmer for Norge, ettersom det er et felt som er i stor grad politisk styrt.

I Norge er det gjort mindre forskning på feltet. Det finnes noen holdnings- og levekårsundersøkelser, som jeg vil si mer om i teorikapitlet, og biseksuelle kan være involvert i andre forskningsområder – men det blir ikke forsket nok på bifiles opplevelser spesifikt. Ergo, anser jeg at det finnes et kunnskapshull i forskningsfeltet, som jeg ønsker å bidra til å fylle.

1.4. Oppgavens oppbygging

Denne oppgaven vil bestå av syv kapitler, inkludert denne introduksjonen.

Først og fremst vil jeg starte med å se på teoretiske bakgrunner og tidligere forskning. Her vil jeg gjøre rede for de overordnede teoretiske rammene som min forskning faller innenfor, samt mer spesifikke felt og teorier som jeg anser som relevant kontekst. Jeg vil trekke fram det mest relevante av hva som allerede eksisterer på feltet jeg forsker innenfor, som står som utgangspunkt for min oppgave.

Dette vil følges opp av informasjon om metoden jeg har benyttet meg av. Her vil jeg blant annet introdusere analysemetoden som brukes i oppgaven, tematisk og narrativ analyse, redegjøre for innsamling av datamateriale, diskuterte etiske posisjoneringer og problemstillinger, og overordnet gjøre en vurdering av materialet jeg har opparbeidet meg.

Deretter kommer tre analysekapitler. Hvert kapittel vil fokusere på ett av forskningsspørsmålene, men alle vil likevel følge en rød tråd om hvordan informantene opplever at orienteringen deres blir forstått og generelt om holdninger til bifile i dagens Norge. Det første analysekapitlet vil se på hvordan bifobi kan komme fram, samt hvordan tidlige møter med negative holdninger kan påvirke hvordan unge bifile forholder seg til egen identitet og navigerer seg i samfunnet. Det andre analysekapitlet vil undersøke hvilke former bifobi kan ta, og hvordan ulike mekanismer er i spill for å usynliggjøre orienteringen. Det tredje analysekapitlet vil gå i dybden på bifobi og kjønn, og drøfte hva de spesifikke forståelsene kan overordnet fortelle oss om hvordan biseksualitet blir forstått. Med andre ord, ønsker jeg å belyse problematikker som unge bifile opplever og sammen med informantene skape nye innblikk i hvordan det er å være ung bifil i det norske samfunnet.

Oppgaven vil avsluttes med et kapittel hvor jeg drøfter overordnede og viktige funn, samt forslag om arbeid framover.

2. Tidligere teori og forskning

I dette kapitlet vil jeg presentere tidligere forskning samt det teoretiske grunnlaget for min oppgave. Forskningen som presenteres er teoriene som jeg har benyttet meg av for å forstå mitt eget materiale. Jeg vil først presentere overordnede teoretiske begrep, som ligger som sentrale konsepter i mine analyser, før jeg snevrer inn og ser på sentral forskning som er gjort på det spesifikke feltet biseksualitet.

2.1. Overordnede teoretiske begrep

I denne delen vil jeg gå gjennom de overordnede teoretiske begrepene som jeg benytter meg av, og som ligger som et bakteppe i oppgaven min. Jeg vil redegjøre for hvordan jeg forstår begrepene, for å kunne klargjøre konseptene før de blir benyttet i analysene.

2.1.1. Heteronormativitet, homofobi og homotoleranse

Tre begreper som står som sentrale teoretiske begrep i oppgaven min, er heteronormativitet, homofobi og homotoleranse. Variasjoner av denne begrepsklyngen blir brukt gjennomgående i alle analysekapitlene, samt konklusjonen. Disse konseptene kan også brukes til å forstå og fortolke informantenes erfaringer. Gjennom svarene de gir, kan vi se hvordan heteronormativitet, homofobi og homotoleranse preger deres forhandlinger med seg selv, samt deres forståelser av egne opplevelser i møter med andre der seksualiteten deres er et tema. Som Svendsen, Stubberud og Djupedal skriver, danner sameksistensen av heteronormativitet, homotoleranse og homonormativitet et normativt og teoretisk landskap som ungdommer må navigere når de artikulere egen seksuell identitet (2018, s. 164). Dermed blir disse begrepene sentrale, og i de følgende delene vil jeg gjøre rede for min forståelse av dem.

Heteronormativitet

Svendsen, Stubberud og Djupedal skriver at alt i begrepsklyngen må forstås i lys av konseptet heteronormativitet, som kan defineres som hvordan heteroseksualitet og cis-kjønn blir kulturelt produsert som stabile og universelle trekk i den menneskelige erfaringen (2018, s. 165). Heteroseksualitet, og normene som følger med, blir ansett som det 'normale', derav navnet, og blir antatt som standarden i samfunnet. Røthing og Svendsen mener at det i dagens Norge er normalt å assosiere et godt liv med en normativ heteroseksualitet, som vil si at heteroseksualitet er konnotert med verdier som anses som positive i det norske samfunnet (2010, s. 159).

Man kan for eksempel se dette gjennom hvordan heteronormativitet blir produsert og normalisert i Norge gjennom framstillinger elever møter i skolesystemet. Røthing og Svendsen peker til hvordan både undervisning og lærebøker innebærer antagelsen om at alle elevene er heteroseksuelle og vil leve på den måten, til tross for at de også blir

opplært om homoseksualitet. De hevder videre at heteroseksualitet blir framstilt som selvinnlysende og normativ, inkludert når elever blir opplært i å være positivt innstilt til andre (2010, s. 152). Det er her relevant å trekke fram Butler sine perspektiver om at normer ikke er noe som finnes, men heller noe som aktivt produseres og reproduseres i samfunnet (Butler, 1990).

Homotoleranse

Det kan sies å eksistere en forståelse om Norge som et veldig åpent og aksepterende land, hvor alle, inkludert lesbiske og homofile, blir tolerert. Toleranse overfor lesbiske og homofile vokste fram som en norsk verdi rundt 1990-tallet, på samme måte som vi verdsetter kjønnslikestilling (Danielsen & Larsen, 2015, s. 196). Det kan sies å ha utviklet seg til et forestilt nasjonalt særtrekk som fremheves med stolthet (Svendsen et al., 2018, s. 166). Denne verdien blir innlært i nordmenn gjennom skolesystemet, hvor elever blir opplært i at positive holdninger mot homoseksualitet er noe som kjennetegner både det norske samfunnet og innbyggerne som lever i det (Røthing & Svendsen, 2010, s. 150).

Deler av denne framstillingen har blitt kritisert i akademiske kontekster. For eksempel kan det argumenteres at homotoleranse i Norden er inkorporert i heteronormativitet; homoseksuelle parforhold kan tolereres, men heteroseksuelle parforhold verdsettes fortsatt som den beste muligheten (Svendsen et al., 2018, s. 165). Gjerne skal homoseksuelle forhold i tillegg følge heteroseksuelle normer for å bli tolerert. På lik linje som elever i norske skoler blir opplært i homotoleranse, kommer også heteroseksualitet fram som en sterk verdi. Som navnet tilsier, ligger det en fortelling om majoritetsbefolkningen som 'tolererer' skeive, men på bekostning av at skeive blir 'den andre' (Røthing & Svendsen, 2010, s. 149). Konseptet kan også tilsies en ansvarsfraskrivelse når det gjelder skeives opplevelser med fordommer og hets; når Norge som en helhet framstilles som homotolerant, blir fravær av toleranse ikke et samfunnsproblem som bør utforskes, men et individproblem (ibid, s. 155).

Homofobi

Det tredje begrepet er homofobi. Senere i teorikapittelet vil jeg redegjøre for bifobi som et eget konsept som bifile unikt møter. Begrepet homofobi dukket først opp i 1972, og refererte på det punktet til frykten for å være nær homofile (O'Donohue & Caselles, 1993, s. 180). Begrepet har siden utviklet seg, og selv om det finnes mange ulike formuleringer, kan det generaliseres som negative holdninger, oppfatninger og handlinger mot homofile. Lignende kan man også finne begrepet homonegativitet, som referer til negative følelser eller tanker (ibid, s. 182).

Det kan sies at homofobi kan skjule seg bak homotoleranse, og at den eksisterer i et komplekst forhold til de tidligere nevnte begrepene. Dette er særlig innenfor ungdomskultur; på den ene siden får homofobi her uttrykk, men samtidig ser vi også i tidligere undersøkelser en sterk homotoleranse til tross for negative holdninger (Svendsen et al., 2018, s. 176). Med andre ord formes et komplekst landskap som unge, inkludert bifile, må navigere seg gjennom.

Tidligere stilte jeg spørsmål om hvorvidt biseksualitet faller innenfor homotoleranse. På samme måte er det også satt spørsmål om hvorvidt man som biseksuell også må ta homofobi i betraktning, ettersom man kan ende opp i et forhold med noen av samme

kjønn. Barker et al. skriver at alle som identifiserer seg eller lever utenfor heteronormen, slik som bifile, vil være utsatt for homofobi og heteronormativitet (2013, s. 18). Dette er i samsvar med Ochs sine argumenter; hun skriver at bifobi ikke kan forstås uavhengig av andre former for undertrykking (Ochs, 1996). Det deler mange karakteristikker med spesielt homofobi, og bifile individer kan oppleve både homofobi og bifobi. Lignende argumenterer også Wandrey et al. for at homofobi må tas i betraktning når det kommer til bifiles opplevelser, ettersom de må håndtere begge formene (2015, s. 222-223). Selv om det finnes betydelig overlapp mellom homofobi og bifobi, er det også måter hvor hver er unik (ibid).

Disse tre begrepene presentert over, både koblet med hverandre og for seg selv, skaper et viktig rammeverk for min oppgave. De kan alle anses som viktige påvirkningsfaktorer i livet til informantene mine, ettersom de preger samfunnet de navigerer seg gjennom.

2.1.2 Performativitet og kjønnsbinærhet

Når konsepter slik som seksuell orientering, kjønn og atferd i et heteronormativt samfunn er sentrale tematikker, er det naturlig å trekke inn Butler sine teorier som et overordnet rammeverk.

Butler har gjennom sitt arbeid særlig utfordret dominerende forståelser av kjønn og seksualitet. Hun stiller blant annet spørsmål om hvorvidt kjønn er noe man er eller om det er noe man gjør, og er særlig kjent for teorien om kjønn som performativt, hvor hun kritiserer rådende forståelser om kjønnsbinærhet, og heller foreslår konseptet om kjønn som en framføring, hvor man 'gjør' en kjønnsidentitet og et kjønnsuttrykk. Kjønn blir her heller presentert som en handling (Butler, 1990). Vi oppfører oss på spesifikke måter basert på kjønn vi framfører, og disse handlingene blir konstant produsert og reproduert.

Konseptet kjønnsbinærhet i seg selv er en viktig diskusjon, da rådende forståelser av kjønn vil ha en påvirkning på hvordan biseksualitet både forstås og behandles. I vestlig kultur har vi historisk operert med en forståelse om kjønn som binære motsetninger (See & Hunt, 2011, s. 294). Hver kategori kan ses å ha en 'mutual, exclusive opposite', og særlig blir kategoriene mann og kvinne ansett som motsetninger (Ochs, 1996). Med andre ord, opererer vi i stor grad med forståelsen om kjønn som en linje, hvor mann og kvinne står på hver sin side i motsetning til hverandre. Denne tanken gjelder både sosialt og biologisk kjønn (Morgenroth & Ryan, 2021, s. 1114). Butler har stilt seg kritisk til denne forståelsen, og henners arbeid er blant det som har bidratt til et skifte i hvordan vi teoretiserer om kjønn (Richardson, 2008, s. 11). Butler går imot dette konseptet om kjønn som binært og essensialistisk – her kommer teorien om performativitet inn, da Butler ikke ser kjønn som en medfødt kvalitet basert på biologisk natur, men en opplært framføring som kommer fra

samfunnsnormer. Hen anser også at disse framføringene er med på å forsterke kjønn som binært (Butler, 1990).

2.1.3 Biseksualitet og bifobi

Biseksualitet

Først og fremst, ønsker jeg å starte med å avklare hvilken forståelse av biseksualitet som jeg har operert med og som dermed ligger til grunne i oppgaven. Som nevnt i introduksjonen, er feltet på skeiv forskning og miljøet i seg selv stadig skiftende. Dette reflekteres i hvordan definisjoner og forståelser av seksuelle orienteringer også kan skifte, og ha forskjellige betydninger for ulike mennesker eller i diverse kontekster. Dette inkluderer begrepet biseksualitet, som kan ha ulike definisjoner og forståelser (Ochs, 2000).

I 1999, da Mulick introduserte sitt konsept om en skala for å måle bifobi, skrev han definisjonsvis at konseptet biseksuell orientering var foreslått som bestående av 'individer som er tiltrukket til medlemmer av begge kjønn' (Mulick, 1999, s. 1). I nyere forskning har begrepet utviklet seg; i sin rapport skriver Barker et al. at 'biseksualitet generelt referer til å ha en tiltrekning til mer enn ett kjønn' (2012, s. 11). Videre understreker de at det er et bredt paraplybegrep, og at mange grupper kan bruke denne definisjonen. Her trekker de for eksempel fram mennesker som kan ha en dominerende, men ikke eksklusiv, tiltrekning til ett kjønn, mennesker som føler tiltrekning utenfor kjønn, eller mennesker som er imot ideen at det kun finnes to kjønn (ibid).

Begreper for å definere orientering utvikler seg stadig, og i enkelte tilfeller kan begreper ha lignende eller overlappende betydning. I dag kan man se begrepet panfil som et alternativ til bifil; panseksuell referer til en person som er seksuelt, emosjonelt, romantisk eller spirituelt tiltrukket til andre, uavhengig av biologisk eller sosialt kjønn (Rice, 2015). Selv om diskusjonen på feltet varierer, finnes det en gjennomgående forestilling om at det skiller seg fra biseksualitet i den forstand at panseksualitet avviser 'either/or' forståelsen, hvor man må velge mellom mann eller kvinne (ibid). Med andre ord, avviser denne orienteringen konseptet med et binært kjønnsspektrum, hvor maskulint og feminint står på hver sin side. Begreper som panseksuell kan være lettere å bruke innenfor det skeive miljøet, for å tydeligere signalisere at man inkluderer transpersoner og ikke-binære i sine romantiske eller seksuelle preferanser (Svendsen et al., 2018, s. 177).

Hvilket begrep man bruker er en personlig prosess, hvor man velger det man føler best gjenspeiler sin identitet. I egne intervjuer kom det opp at noen velger å bruke bifil, simpelthen fordi det er etablert i samfunnet og de føler at begrepet gir størst forståelse fra andre. Andre bruker ikke begreper, da det blir avgrensende. Her kan panseksualitet være et alternativ, da det kan sies å åpne opp muligheter for seksuell identitet som ferdig definerte begreper, slik som bifil, ikke tillater (Svendsen et al., 2018, s. 180). Med andre ord finnes det ulike muligheter og forståelser, og ingen fasit.

I min oppgave har jeg valgt å bruke begrepet bifil som utgangspunkt. I forhold til definisjon, har jeg lagt meg på linje med Barker et al, og operert med forståelsen om biseksualitet og bifil orientering som muligheten for tiltrekning til mer enn ett kjønn. Hvilken type attraksjon det er snakk om eller hvordan denne attraksjonen forekommer,

er videre opp til informantene selv. Dette er gjort for å favne bredt, ettersom en bred gruppe mennesker kan falle innenfor denne definisjonen, og for at potensielle individer som selv identifiserer seg som bifile ikke skal bli 'fratatt' denne identiteten dersom de ikke møter kravene.

Bifobi

Når biseksualitet diskuteres, er det også relevant å utrede for bifobi og hva som ligger i konseptet. Dette er særlig ettersom bifobi ligger som en grunnstein i arbeidet mitt.

Bifobi, eller bifobia som enkelte refererer til det som i en norsk kontekst, er oversatt fra 'biphobia' og er et psykologisk konstrukt som omhandler negative holdninger rundt biseksualitet og bifile individer. Det kan være vanskelig å sette en håndfast definisjon som omfavner hele konstruktet (Mulick, 1999, s. 10). Begrepet 'biphobia' ble først introdusert som et konsept i 1992, og ble definert av Bennet. Det ble definert som 'the denigration of bisexuality as a valid life choice' (Ochs, 1996), og videre som 'prejudice against bisexuality' (Mulick & Wright, 2002, s. 48). Ochs, som jobbet videre med konseptet, hevdet at bifobi er frykten rettet mot individer hvis seksuelle orientering utfordrer den binære inndelingen av seksualitet, og at det er fordommer basert på negative stereotypier (ibid).

Videre forskning har utdypet og utviklet begrepet. I *The Bisexuality Report*, som i stor grad utforsker konseptet, blir bifobi definert som 'negative holdninger, oppførsler og strukturer spesifikt rettet mot enhver som er tiltrukket av mer enn ett kjønn' (Barker et al., 2012, s. 19). Videre utdypes forfatterne at bifobi kan ta mange former, og lister opp benektelse av orienteringen, usynliggjøring, ekskludering, marginalisering og negative stereotypier som de vanligste formene i følge deres funn (ibid, s. 19-20). Innenfor disse formene finnes det mange ulike holdninger, og måter for disse holdningene å komme fram på.

Denne tidligere forskningen er brukt som mitt utgangspunkt for egen forskning på feltet. Særlig forståelsen om bifobi som ulike former for negativitet rettet mot de som faller under bifil orientering har preget min egen forståelse, og det er denne oppfattelsen av begrepet som gjenspeiles i mine analyser og som blir brukt når jeg referer til 'bifobi'.

2.1.4. Skeiv teori som teorigrunnlag

Det må også kort nevnes hvilken teoretisk linse jeg ser materialet mitt gjennom, og som informerer min lesing av det oppsamlede materialet. Selv om jeg kan se meg selv påvirket av flere ulike teoretiske felt, har særlig queer theory (eller skeiv teori) vært det nærmeste utgangspunktet mitt. Teorien ble navngitt i 1991 og hadde diverse formål – inkludert en avvisning av heteroseksualitet som utgangspunktet for alle seksuelle organiseringer. En sentral tidlig teoretiker, De Lauretis, håpet at ved å samle disse formålene inn under queer teori, ville det være mulig å konstruere nye diskurser og omskape måten man tenkte på seksualitet (Jagose, 2005, s. 1982). Et aspekt som tiltrakk meg, er måten skeiv teori ikke har én spesifikk retning, men heller er en måte å tenke på hvor man utfordrer dominerende tankeganger. Som Jagose (2005, s. 1982) skriver, 'It has the potential to invent itself endlessly, reformulating whatever knowledges currently constitute prescribed understandings of sexuality'. Særlig hvordan teorien utfordrer måten man tenker på om seksualitet har vært en påvirkning i min

oppgave, ettersom mitt materiale utforsker påvirkningen normer og sosiale forventninger har på unge bifile. Dette gjelder både hvilke normer som er til stede i fortellingene til informantene, og hvordan de forholder seg til de.

2.2. Tidligere forskning på bifile

Selv om forskningsfeltet er mangelfullt, finnes det diverse undersøkelser og tidligere forskning, som danner utgangspunktet for hva vi allerede vet om denne gruppen. Jeg vil trekke fram hovedfunn i empirisk materiale fra forskningsfeltet, først i en norsk kontekst og så i en internasjonal en.

2.2.1. Norsk forskning på biseksualitet og bifiles liv

Som tidligere nevnt, finnes det lite forskning på biseksualitet i en norsk kontekst. De største bidragene man kan bruke som utgangspunkt for å etablere hva vi vet om gruppen, kommer fra diverse kvantitative undersøkelser. Disse undersøkelsene, som utforsker temaer slik som holdninger, levekår og livskvalitet til den norske befolkningen, gir en bekymringsfull innsikt i livene til bifile i landet. Jevnt over ser vi at bifile ofte har dårlige levevilkår og er utsatt på mange områder.

I den Nasjonale Trygghetsundersøkelsen fra 2020, oppga 14 prosent av bifile at de hadde opplevd hatkriminalitet (Løvgren et al., 2022). Blant annet var de mer utsatt for seksuell vold og krenkelser enn lesbiske og homofile. Det er her viktig å nevne at bare rundt 20 prosent av de som opplever hatkriminalitet anmelder dette, som betyr at det kan være store mørketall (Bufdir 2020). En livskvalitetsundersøkelse gjort i 2020 viser at 47,5 prosent av bifile meldte om opplevd diskriminering (SSB, 2020). Dette var av ulike årsaker, hvor hovedgrunnen var kjønn. Likevel skriver Bufdir, som bestilte rapporten, at 'både bifile og de med annen seksuell orientering er mer utsatt for diskriminering på så og si alle grunnlag sammenlignet med befolkningssnittet' (Bufdir, 2022). En levekårsundersøkelse fra 2020 viser at bifile menn og kvinner oppgir å ha vært mer utsatt for fysiske og / eller seksuelle overgrep enn heterofile, homofile og lesbiske (Anderssen et al., 2021). Spesielt var bifile kvinner utsatt, og undersøkelsen fant at de, sammen med transpersoner, var den største andelen som rapporterte om å ha blitt tvunget eller presset til seksuelle handlinger. Undersøkelsen fant at så mange som halvparten av bifile kvinner opplevde å ha blitt presset seksuelt. Blant menn var det også størst andel bifile som rapporterte om seksuelle overgrep (Anderssen et al., 2021).

Tall fra andre deler av verden viser at bifile også kan være særlig utsatt for problemer med både psykiske og fysiske helseproblemer. Kvantitativ forskning viser til lignende trender i Norge. Malterud og Anderssen etablerer, basert på tidligere data, at bifile, og deriblant spesielt kvinner, i større grad er utsatt for mentale helseproblemer (2014, s. 22). Deres nasjonale spørreundersøkelse fra 2013 angående helse hos bifile og lesbiske kvinner, viser at bifile kvinner hadde dårlige helseforhold. Andelen med psykisk uhelse var høyere sammenlignet med heterofile, og det var også en større andel som rapporterte om selvmordsforsøk. De trekker også fram at det var indikasjoner på mer skadelig alkoholforbruk (ibid).

Ettersom det er gjort lite forskning på spesifikt bifile for seg selv, bruker jeg også forskning gjort på skeive generelt, hvor bifile er inkludert, for å generere innsikt. En undersøkelse gjort av Galluppanelet, viser at LHBT personer i Norge på en generell basis i større grad enn den øvrige befolkningen opplever å bli utsatt for hatefulle eller hetsende ytringer og en betydelig andel av deltakerne hadde også observert trusler (Fladmoe et al., 2019, s. 77). Undersøkelsen finner at det er dobbelt så vanlig for LHBT-personer å ha vært vitne til hatefulle ytringer, og tre ganger så vanlig å ha blitt utsatt for hatefulle ytringer, i forhold til øvrig befolkning (ibid, s. 76). De nevnte også seksuell orientering som et av de vanligste grunnlagene for observerte hatytringer (ibid, s. 77). Selv om bifiles opplevelser ikke spesifikt er tatt opp i undersøkelsen, inngår de i gruppen.

Med andre ord, kan vi gjennom diverse kvantitativ data se negative trender for norske bifile. De kan sies å slite på flere områder, og møte mange utfordringer. Jeg tar utgangspunkt i denne forståelsen for min oppgave og ønsker å undersøke livshistoriene som ligger bak tallene.

2.2.2. Internasjonal forskning på biseksualitet og bifiles liv

Ettersom det er gjort for lite forskning på feltet biseksualitet i Norge, må man se etter forskning fra andre land for å orientere seg på hvilket arbeid som tidligere har blitt gjort. Livsvilkår for seksuelle- og kjønnsminoriteter, inkludert bifile, avhenger i stor grad av de juridiske og sosiale forholdene der man befinner seg. Det betyr at funn fra land utenfor Norge ikke nødvendigvis er direkte overførbare til en norsk kontekst, men jeg vil likevel trekke fram noe forskning fra andre steder, ettersom det kan bidra til å belyse bifiles situasjoner.

Blant funnene som jeg anser som de viktigste, er hvordan bifile ikke bare møter fordommer, men hvordan disse fordommene kan komme fra både skeive og heteroseksuelle miljø. Konseptet, kalt dobbel diskriminering, ble først foreslått av Ochs, og ble siden styrket med empirisk materiale gjennom Mulick og Wright sitt arbeid med å skape en skala som kan måle bifobi (Mulick, Wright, 2011). Selv om konseptet blir sparsomt tatt opp i min oppgave, anser jeg eksistensen av dobbel diskriminering som et nøkkelfunn innenfor feltet. Dette er ettersom man gjennom undersøkelser fra diverse land, både kvantitative og kvalitative, kan se at negative holdninger mot bifile er et utbredt problem – for eksempel fant en undersøkelse fra USA at heteroseksuelle voksne i stor grad hadde negative følelser mot bifile (MacLeod et al., 2015, s. 218). Mange av holdningene baserer seg på bifobiske oppfattelser eller negative stereotyper, slik som en studie som så at 75 prosent av lesbiske kvinner som deltok ikke anså biseksualitet som en stabil identitet og 60 prosent mente at bifile ikke var forpliktet nok til forhold (ibid:219). Dobbelt diskriminering viser at bifile ikke har miljø hvor de er 'trygge' fra disse fordommene.

Mange av de større empiriske funnene som gir innblikk i bifiles liv, speiler det vi vet om bifiles levetilstand i Norge. Det er verdt å nevne at de fleste av undersøkelsene kommer fra vestlige land, og selv studier som ikke er tilknyttet spesifikke land indikerer vestlige forståelser og forhold. I et mer internasjonalt perspektiv viser forskning at bifile fortsatt er utsatt på flere områder. På samme måte som i Norge peker en voksende mengde

litteratur til at bifile mennesker generelt har verre mental helse enn heteroseksuelle, homofile eller lesbiske. Dette slår særlig ut i forhold til angst, hvor spesielt bifile kvinner sliter i større grad enn lesbiske eller heteroseksuelle kvinner. Bifile menn ser også ut til å slite med angst i større grad enn heterofile menn (MacLeod et al, 2015, s. 217). Dette ser vi blant annet i USA og Canada (ibid, s. 218). Studier der psykisk helse og selvmordsatferd hos kvinner er undersøkt, identifiserer at bifile kvinner er den mest utsatte målgruppen (Malterud & Anderssen, 2014, s. 24).

Jeg vil kort nevne at hvordan mye av den teoretiske bakgrunnen er hentet utenfra Norge, i stor grad har påvirket mitt eget prosjekt. Først og fremst vil sammenligningsgrunnlaget mitt i stor grad komme fra forskning utenfor Norge. For det andre er en stor utfordring med å importere forskning allerede etablert begrepsutvikling og oversettelsesarbeid. Begrepene som blir brukt på feltet eksisterer i et teoretisk og sosialt rammeverk. Spesielt samlebegrep, slik som bifobi, er vanskelig å oversette da det ligger mange nyanser og spesifikke konnotasjoner som vil forsvinne da vi ikke har etablerte, oversatte begreper. Internasjonale begrep har historiske betydninger – når vi oversetter, skapes nye begrep uten denne betingede bakgrunnen (Svendsen et al., 2018). Jeg vil også her nevne at gjennom oppgaven, vil alle sitater fra engelskspråklige artikler og bøker være oversatt av meg selv.

Basert på den tidligere forskningen presentert i dette kapitlet, og spesifikt norsk forskning på bifiles levevilkår, samt kunnskapshullene jeg anser på feltet, ønsker jeg i denne oppgaven å utforske spørsmålet: 'Hvilke holdninger opplever unge bifile at det finnes mot de i dagens Norge?'

3. Metode-grunnlag

I dette kapitlet vil jeg gå gjennom metoden som er brukt i denne masteroppgaven. Jeg vil presentere både metoden og analysebegrepene som blir benyttet, før jeg gjør rede for innsamling av dataen som brukes. Her vil jeg forklare hvordan jeg har jobbet, samt begrunne valgene jeg har tatt som har påvirket hvilket materiale jeg har endt opp med. Forskningsetikk vil også bli diskutert. Det overordnede målet med kapitlet er å gjøre rede for mitt materiales faglige kvalitet og overførbarhet.

3.1. Kvalitative intervju som metode

I denne oppgaven har jeg valgt å bruke dybdeintervju som metode for å samle inn data. Denne metoden ble ansett som den mest relevante på flere grunnlag, men i hovedsak fordi jeg anså den som særdeles brukbar til å oppnå oppgavens formål. Formålet med intervjuer er å få omfattende kunnskaper om hvordan mennesker opplever sin situasjon og hvilke synspunkter de bærer med seg (Thagaard, 2018, s. 89). Dette kan gjøres ettersom intervju blir beskrevet som svært velegnet til å brette ut allsidige og ofte motsetningsfylte beretninger om erfaringer og opplevelser, samt orienterings- og tolkningsrammer som informanter bruker (Staunæs & Søndergaard, 2005, s. 54). Særlig intervjuer som gjennomføres ansikt til ansikt er hensiktsmessig når man har en

ambisjon om å fange kompleksiteter. Dette er fordi intervjuer kan anses som et sosialt møte, der begge deltakerne gjennom en samtale produserer fortellinger om den intervjuedes virkelighet og hvordan de gir mening til denne (ibid).

Ettersom jeg ønsker å undersøke ikke bare levde opplevelser, men også hvordan menneskene som har bestemte erfaringer i etterkant har gitt mening til disse, har jeg valgt å benytte meg av intervjuer som inviterer informantene til å fortelle sine historier. Dette reflekteres også i intervjuguiden min, som diskuteres i nærmere detalj senere. Den inneholder ulike spørsmål som går på informantenes oppfatninger av eksisterende holdninger, egne opplevelser med å møte disse holdningene og refleksive tanker rundt hendelsene. Jeg ønsker gjennom intervjuene å få fram nye innsikter gjennom personlige opplevelser – som er enda et grunnlag for valget mitt, da intervjuer skaper grunnlag for nye refleksjoner om virkelighet (Staunæs & Søndergaard, 2005, s. 55). Lignende kan man også bruke intervjuer til å tolke samfunnet rundt informanten, da personene som intervjues vil formulere seg basert på deres kulturelle omgivelser (Thagaard, 2018, s. 90). Dette anser jeg som nyttig da jeg ønsker å analysere konteksten til informantenes hendelser.

Det må nevnes at forskerens rolle i et intervju ikke er nøytral. Når man selv er med i intervjuet og legger føringer for det, vil man være med på å skape ikke bare intervjuet, men også datamaterialet (Staunæs & Søndergaard, 2005, s. 49). Staunæs og Søndergaard skriver at man ikke blir et nøytralt vitne til en objektiv virkelighet, men heller en person som åpner for å brette ut den intervjuedes virkelighet for å lære av den (2005, s. 55). Ettersom alle valg vil påvirke datamaterialet, vil jeg i det følgende gjøre rede for begrunnelsene som førte til at innsamlingen av datamaterialet endte som det gjorde.

3.2. Analysegrep

Funnene fra levekårsundersøkelsene som ble nevnt i introduksjonskapittelet, viser at bifile i Norge sliter på flere områder i livet. Jeg ønsker gjennom mine analyser å belyse noen av disse temaene fra innsiden. Hvordan oppleves utfordringene som bifile møter, og hvilke innsikter kan anskaffes ved å undersøke fra en mer personlig vinkel? Ettersom jeg ønsker å undersøke unge bifiles problematikker og erfaringer gjennom deres egne historier, har jeg valgt å ta i bruk tematisk og narrativ analyse som mine analysegrep. Jeg vil her kort redegjøre for hvorfor jeg oppfatter denne kombinasjonen som den mest hensiktsmessige for min oppgave.

3.2.1. Tematisk analyse

Det første grepet jeg vil benytte, er tematisk analyse. Tematisk analyse ser etter temaer i materialet, og særlig da overordnede tematikker som går gjennom flere intervjuer. Grepet kan brukes for å finne sammenhenger og koble tematikker sammen (Johannessen et al., 2018, s. 279-280). Med andre ord er det svært nyttig når det kommer til å sortere og kategorisere datamaterialet på en hensiktsmessig måte. Dette

grepet anses også som hjelpsomt for å svare på en spesifikk problemstilling, samtidig som man også gjerne oppdager nye spørsmål eller innsyn ved å benytte det (ibid).

Jeg har valgt å bruke denne analysemetoden for å søke etter overordnede temaer i materialet mitt som kan kobles sammen. Mange av informantene trekker fram lignende fortellinger og hendelser, og mange av forståelsene deres kan kobles sammen. Jeg ønsker å finne sammenhengene, både for å analysere hva som går igjen, men også for å undersøke hva disse koblingene overordnet kan si noe om. Likevel trenger tematisk analyse ofte å brukes sammen med et annet grep, ettersom det kan ses å være en ganske teoriuavhengig tilnærming, hvor det ikke er føringer for hva man skal se etter i analysen (Johannessen et al., 2018, s. 280). Det vil si at når tematikkene er etablert, kan man få nytte av å koble inn en annen framgangsmåte for å behandle dem. For dette har jeg valgt å bruke narrativ analyse som mitt andre analysegrep.

3.2.2. Narrativ analyse

Tematisk analyse egner seg godt sammen med et supplerende analysegrep og derfor har jeg valgt å også ta i bruk narrativ analyse. Narrativ analyse, også kalt fortelleranalyse, fokuserer på individers liv gjennom deres egne fortellinger, erfaringer eller diskusjoner – samtidig som grepet også kan undersøke kollektive erfaringer. Vekten ligger både på hva som fortelles, men også på hvordan det formidles. (Thomsen & Christensen, 2016, s. 13). Dette anser jeg dermed som svært relevant for oppgavens formål. Gjennom å fokusere på informantenes liv gjennom deres egne fortellinger, kan jeg oppnå ambisjonen om å belyse problemer fra innsiden.

En annen grunn til at jeg anser dette som den beste analysemetoden for min oppgave, er hvordan man også kan undersøke individers forståelse av verden og meningsskapingen de gjør seg. Gjennom handlingene informantene gjengir, etableres mening retroperspektivt gjennom at informantene kobler fortid og nåtid for å skape én meningsskapende helhet (Thomsen & Christensen, 2016, s. 14). Ergo undersøkes ikke bare hva som hendte, men også hvordan informantene forstår disse hendelsene. Man kan også undersøke hvordan hendelsene informantene trekker fram påvirker dem; det er viktig å gå i detalj på de små fortellingene, fordi det kan utforske identitetsskaping gjennom at individer får fortelle egne historier. Man kan gjennom disse fortellingene analysere hvordan de konstruerer identitet i sammenheng med opplevelsene de trekker fram, samt i kontekst av samfunnet rundt dem (Phoenix, 2016, s. 57-59). Skapelsen av mening og sammenheng er grunnleggende for både identitetskonstruksjon og hvordan man forstår den sosiale verden (Thomsen & Christensen, 2016, s.14). Spesielt dette anser jeg som nyttig, da jeg ikke bare ønsker å undersøke informantenes opplevelser, men også hvordan det påvirker hvordan de anser både samfunnet rundt dem og deres egen identitet.

Jeg anser at ved å bruke disse grepene sammen, kan jeg få tilgang til både store og små fortellinger som ligger i informantenes historier. Gjennom denne kombinasjonen, anser jeg det som mulig å kunne finne svar på problemstillingen.

3.3. Innsamling av datamaterialet

3.3.1. Utforming av intervjuguiden

Intervjuguiden ble opprettet på bakgrunn av oppgavens tema som en helhet, problemstillingen og forskningsspørsmålene jeg ønsket besvart, samt med et utgangspunkt i tidligere forskning gjort på feltet. Jeg anså rundt én side med spørsmål som mest hensiktsmessig. Det ga et godt grunnlag til intervjuene, hvor de ikke ble for lange eller kompliserte, men hvor det fortsatt var mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål. Jeg delte spørsmålene opp i tre 'bolker', med hensikten om å kunne gi informantene en god intervju-opplevelse og samtidig få svar på spørsmålene jeg hadde. Det lå også rom for innsikter jeg ikke hadde sett for meg på forhånd.

Den første delen gikk på å etablere informantenes forståelser, både om seg selv og om samfunnet rundt dem. Dette ble gjort for å skape en trygghet mellom oss, og legge et felles grunnlag videre inn i intervjuet. Videre gikk spørsmålene i dybden på personlige opplevelser. Denne delen anså jeg som intervjuets 'kjerne', hvor de store fortellingene lå. Gjennom å ta fram og reflektere rundt egne opplevelser, kunne informantene gi meg innsikt i både den bifile opplevelsen i Norge og hvordan samfunnet anser de, uten at informantene selv behøvde å legge ord på dette. Ettersom det er et potensielt vanskelig tema, holdt jeg spørsmålene brede - informantene kunne selv legge føringer for hvor personlige de ønsket å være og hvor detaljert de ville fortelle. Likevel lå det også mulighet for oppfølgingsspørsmål. Til slutt avsluttet jeg med spørsmål som var mer hypotetiske refleksjoner. Her kunne informantene gi refleksjoner som ikke nødvendigvis var grunnet i personlige erfaringer, noe som ga en rolig avslutning.

Intervjuguiden gikk gjennom flere runder med tilbakemeldinger fra andre, både andre studenter og veiledere, før jeg endte opp med et ferdig resultat som ble brukt under intervjuene. Guiden ble brukt som et utgangspunkt, hvor spørsmålene kunne bli endret litt på, men for det meste ble spørsmålene standardisert slik at utgangspunktet for intervjuene skulle være det samme.

3.3.2. Rekruttering av informanter

Tidlig i prosessen besluttet jeg at åtte informanter ville være hensiktsmessig for oppgavens omfang. Dette ville gi et innblikk i tematikken, gjennom at det ville være nok data til å både se etter fellesnevnerne og finne differensierende fortellinger. Samtidig ville det også ikke bli en overveldende mengde data som kom til å falle bort i analysearbeidet. Ettersom jeg valgte å holde utvalget lavt, tok jeg også med i betraktning at selv om jeg ønsket å favne bredt, ville det bli enkelte punkter hvor variasjonen ble lav - som for eksempel alder. Dette gjør igjen at enkelte tematikker vil falle bort, da datamaterialet vil gjøre det umulig å kunne analysere på en god måte. Dette valgte jeg å håndtere ved å være varsom på hva materialet mitt kan si, og hva fokuset mitt burde være.

Kriteriene for informantene ble holdt veldig åpen, da problemstillingen min tidlig var veldig løs og jeg ønsket å favne bredt. De eneste harde kravene var at alle informantene måtte være over 18 år når intervjuene ble gjennomført, og identifiserte seg selv som

tiltrukket av mer enn ett kjønn. Selv om både informasjonsskrivet som ble delt ut og muntlig informasjon fortalte at oppgaven omhandlet holdninger mot bifile, ønsket jeg ikke å avgrense når det kom til definisjoner hos informantene. Som diskutert i teorikapittelet, finnes det mange lignende og overlappende definisjoner av ulike seksuelle orienteringer. Jeg kom fram til at en informant kunne ha opplevelser som samsvarer med den bifile, selv om de ikke nødvendigvis brukte det begrepet selv, eller at noen potensielt kunne ønske å ikke bruke etablerte begreper i det hele tatt. For å kompensere, la jeg første del av intervjuene opp til at informantene selv kunne forklare sin orientering, samt hva det betydde for dem. Selv om jeg ikke aktivt gikk inn for å søke det fram, ønsket jeg også en variasjon blant kvinner og menn, da jeg ser det hensiktsmessig å få et variert kjønnsperspektiv basert på tradisjonell norsk binær forståelse.

Rekruttering av informanter ble startet uformelt rundt våren 2021, men mesteparten av dette arbeidet ble gjort på slutten av sommeren samme år, i perioden juli til august. Det ble brukt en blanding av uformelle nettverk og snøballmetode. Jeg hadde kjennskap til miljøet og individer med videre nettverk, så jeg startet med å sende ut signaler både direkte og via andre. Da intervjuene begynte, tilbød også informanter å spørre videre i sine nettverk om det var interesse for å bidra. Jeg anså at denne metoden for rekruttering var både relevant og effektiv; ettersom jeg allerede hadde et nettverk, var det enkelt å få tak i nok informanter som var villige til å delta. Det var også en nyttig metode i forhold til intervjuenes potensielt sårbare tema. Selv om jeg ikke kjente informantene direkte, ga det å ha felles bekjente intervjuene en slags trygghetsfølelse, hvor det var enklere å etablere en god tone med informantene og intervjuene ble mindre kliniske. Dette gjorde det også enklere å gå i dybden på sensitive temaer.

Likevel, må det tas i betraktning at på denne måten fikk jeg dermed en veldig spesifikk gruppe, hvor alle informantene på et vis hadde kjennskap til noen andre og dermed til varierende grad var åpen om egen orientering. Det vil si at bifile som står uten sosialt nettverk eller som ikke er åpent skeiv vil falle bort, og dermed vil deres fortellinger igjen falle vekk. Videre må det også nevnes at informantene mine i stor grad endte opp veldig unge. De fleste var studenter, eller så hadde de nylig gjort seg ferdig med videregående eller høyskoler. Dette ga spesifikke fortellinger, og det kan gjøres antagelser om at svarene ville vært annerledes dersom jeg hadde intervjuet eldre bifile. Likevel følte jeg at jeg klarte å nå nok variasjon med tanke på utvalgets mengde, og var gjennom hele prosessen var på utvalgets limitasjoner og hvilke tematikker jeg ikke kunne fokusere på.

3.3.3. Gjennomføring av intervjuene

Gjennomføringen av intervjuene ble startet våren 2021, med det tidligste gjort i slutten av april, og fram til august samme høst. De fleste ble gjort mot slutten av sommeren og tidlig på høsten. Rekruttering ble som nevnt gjort løpende, som resulterte i at intervjuene ofte kom bruddvis i den avgrensede tidsperioden. Selv om alle intervjuene ble gjort i en relativt kort tidsperiode og alle fulgte den samme intervjumalen, vil alle være påvirket av ytre omstendigheter. Enkelte intervju ble gjort i rask rekkefølge av hverandre og vil dermed være preget av å ha blitt gjennomført under hektiske omstendigheter, for eksempel gjennom at jeg ikke hadde like mye tid til å forberede meg i forkant eller bearbeide intervjuet gjennom å grundig notere tankene mine rett etter at intervjuet ble avsluttet.

En annen påvirkning var formatet intervjuene ble gjennomført på. Innsamling av datamateriale ble gjort under en pandemi, hvor det ikke alltid var trygt å møte informanter personlig grunnet omstendighetene. Grunnet tidslinjen for masteroppgaven, endte det også opp med at brorparten av intervjuene enten ble planlagt eller gjennomført i løpet av tradisjonell sommerferie. Dette er særlig ettersom informantene som nevnt er unge, og mange reiste til diverse hjembyer under sommeren. Dermed ble seks av åtte intervjuer gjennomført digitalt, på plattformen Zoom, og kontakt med informanter ble også gjort gjennom digitale verktøy. Selv om det kunne vært mulig å gjøre alle fysisk, anså jeg den valgte løsningen som mer praktisk og trygg. Det påvirket datamaterialet jeg endte opp med - både positivt og negativt.

Styrkene ved denne typen gjennomføring, er at det ga større variasjon i informantene mine. Digitale hjelpemidler ga større handlingsrom og gjorde at jeg i mindre grad var avhengig av at mulige informanter bodde i umiddelbar nærhet. Dermed ble lokasjon ikke en avgjørende faktor mot meg når det kom til valg av informanter, men ga heller nye muligheter. Utvalget mitt endte opp med å komme fra ulike steder i landet, som gjorde at jeg kunne få et større spekter av erfaringer. Særlig i sammenheng med tematikker som baserer seg på oppvekst fikk jeg nyttig innsikt når informantene kommer fra et bredt område. Gjennom å gjennomføre intervjuer på Zoom, fikk jeg også sett mer av informantenes 'hjem', for de som valgte å gjennomføre intervjuene hjemmefra, som ga meg mer personlig innsikt i hvem informantene var - uten at det trengte å være et spørsmål om sikkerhet for noen av partene.

Dette valget påvirket også datamaterialet mitt negativt. Jeg anser at fysiske intervjuer, hvor man møter informanter ansikt til ansikt, alltid vil være det beste alternativet. Man kan i større grad oppnå kontakt med informantene, og skape en større trygghet hvor det er lettere å diskutere vanskelige temaer. Man vil også kunne få mer inntrykk av informantene gjennom deres kroppsspråk, som kan hjelpe til med å styre intervjuet. Samtalen kan også gjøres 'løsere', hvor det blir mindre formelt og man kan få fram flere mindre fortellinger. Digitale løsninger bringer også med seg unike, digitale problemer, og i enkelte intervju måtte vi jobbe rundt tekniske problemer, som bremset flyten i samtalen. Til tross for dette, føler jeg at det positive overvinnet det negative, men jeg har likevel tatt hensyn til de ulike faktorene som påvirker materialet mitt.

3.4. Etikk og etisk posisjonering

3.4.1. Anonymisering

Forskningsetiske retningslinjer tilsier at "forskere må vurdere om det er nødvendig å beskytte forskningsdeltakernes identitet" (NESH, 2021, s. 20). Videre skrives det at dersom anonymitet er lovet, må enkeltindivider ikke kunne identifiseres, og at denne anonymiteten innebærer at "forbindelsen mellom personer og informasjon blir fjernet, slik at opplysningene ikke kan spores tilbake til individet" (NESH, 2021, s. 20).

I min forskning vurderte jeg det som hensiktsmessig å anonymisere informantene. Tematikken de snakker om er svært personlige, og de kan bli utsatte for negative konsekvenser dersom deres identitet avsløres. Intervjuene tar også opp potensielt

sårbar fortellinger og opplevelser, som informantene kan ha ønske om å ikke kobles til. Etikken rundt potensielt sårbar temaer vil bli drøftet senere i kapittelet. For å anonymisere informantene mine, fjernet jeg alle store personopplysninger, slik som navn, alder og hvor de kommer fra. Alle blir omtalt med kodenavn, og dersom informasjon anses som nødvendig for fortellingen, vil det bli generalisert - for eksempel vil jeg ikke skrive hvor noen kommer fra, men kan omtale hjemstedet som enten en stor by eller liten bygd. Dersom det anses som nødvendig, kan noen av detaljene endres, slik at informasjonen ikke kan settes sammen og peke til kildene. Alle disse taktikkene ble benyttet allerede fra transkribering av intervjuene.

3.4.2. Påvirkning personlig bakgrunn

Personlig bakgrunn vil ha en påvirkning på hele prosessen. Personlig er jeg påvirket av tilknytning til miljøet jeg forsker på; selv om jeg ikke er aktiv i organisasjoner eller lignende, kjenner jeg til miljøet og er delvis med i det. Dette gjør at jeg på forhånd gikk inn med en spesifikk kunnskap og oppfattelser, på bakgrunn av uformelle fortellinger fra bekjente og personlige observasjoner. Jeg hadde forventninger om hvilke tematikker som kom til å dukke opp i intervjuene, og baserte intervjuguiden til en viss grad på dette. Jeg måtte også ta stilling til hvor fjern jeg skulle være fra informantene, da jeg kjente til enkelte potensielle informanter.

En annen faktor som i stor grad påvirker hvordan jeg interagerer med materialet mitt - både når det kommer til innsamling, gjennomgang og analysing- er min personlige bakgrunn som journalist. Ved siden av studiene har jeg de siste årene hatt verv i en lokal studentavis, og har gjennom dette opparbeidet meg mye erfaring med å gjennomføre intervjuer, samt å skrive disse om til artikler. Denne personlige bakgrunnen kan gjøre at jeg forholder meg til forskningsarbeid på en annen måte enn noen som ikke har drevet med journalistikk.

Påvirkningen av denne bakgrunnen kom fram allerede da jeg begynte å jobbe med å skape intervjuguiden, og jeg tok den spesielt med meg inn i intervjusituasjonene. Da jeg begynte å jobbe med mitt ferdig samlede datamateriale, ble det tydelig at denne erfaringen også påvirket hvordan jeg behandlet materialet mitt. Dette er for eksempel i forhold til hvordan jeg velger ut sitater fra intervjuene til å bruke i analyser. Selv om det går instinktivt på dette punktet, forholder jeg meg i stor grad til prosessen på samme måte som jeg forholder meg til å velge sitater til en artikkel; jeg leter etter sitater som får fram et poeng på en unik måte, og som vil miste mye dersom det blir skrevet om til brødtekst. Spesifikt leter jeg etter utsagn som enten kan oppsummere, eller som fremkaller et viktig poeng. Denne metoden legger dermed føringer for hvilke fortellinger som blir tatt med i analysekapitlene, og også hvilke som faller bort. Jeg har gjennom arbeidet med materialet forsøkt å være bevisst på hvordan min personlige bakgrunn påvirker meg.

3.4.3. Potensielt sårbar temaer

Temaet jeg valgte å forske på er et som har stort potensiale for å være sårbart for informantene mine. Det å diskutere rundt noe så nært som seksuell orientering og identitet kan i seg selv være veldig personlig, og særlig å reflektere rundt egne

opplevelser med potensielt negative holdninger har stor mulighet til å være vanskelig å snakke om. Dette påvirket prosessen min; fra hvordan jeg valgte å utforme intervjuguiden, til hvordan jeg gjennomførte intervjuene, og til hvordan jeg behandlet materialet jeg endte opp med. Omtanke for potensielt sårbare temaer var en viktig prosess, ettersom forskere har et spesielt ansvar for å beskytte svakstilte og sårbare grupper (NESH, 2021, s. 31).

Det var viktig for meg å skape et miljø hvor informantene følte seg trygge, som var en utfordring når mange av intervjuene ble gjort digitalt og jeg ikke kunne lene meg på kroppsspråk. Hvert intervju ble startet med å etablere til informantene at de ikke trengte å svare på alle spørsmålene dersom det var noe de ikke ville snakke om, og dette ble også reetablert under intervjuet dersom det var tydelig at informanten syntes temaet var vanskelig eller de ble opprømt. Jeg lot de sette tonen for diskusjonen på vanskelige temaer, og avgrenset der det var nødvendig. Dette vil påvirke materialet jeg endte opp med, da noen fortellinger potensielt vil forsvinne, men jeg avgjorde at informantenes mentale helse var viktigere - spesielt ettersom mange av de var veldig unge. NESH etablerer at forskning ikke bør påføre deltakere skade eller utsette dem for psykiske belastninger, for eksempel re-traumatisering. Videre skrives det at eventuelle belastninger må veies opp mot forskningens samfunnsverdi (2021, s.28). Basert på dette var jeg hele tiden oppmerksom på når de psykiske belastningene ble for mye for informantene, gjennom å følge med på deres reaksjoner.

3.4.4. Behandling av materialet

Alt av materialet jeg har endt opp med, har blitt behandlet i samsvar med Norsk Senter for Forskningsdata sine retningslinjer for trygg behandling og oppbevaring. Behandlingen av data har blitt søkt om og godkjent av NSD. All data har blitt anonymisert. Alt har enten blitt lagret på trygge servere, som samsvarer med både NSD og GDPR, eller slettet etter bruk. Alt av materialet vil bli slettet innen 1 januar 2023, i samsvar med NSD sine tiltak.

NSD nummer: 827831

4. En skal tidlig krøkes - fordommer, forståelser og forsvarsmekanismer

"Hvordan kan tidlige møter med negative holdninger til biseksualitet påvirke unge bifiles forståelse av egen identitet?"

4.1. Introduksjon

Flere av informantene opplever å ha møtt på negative holdninger og forståelser knyttet til det å være bifil i en tidlig alder, ofte før de helt forstod meningen eller konsekvensene som disse møtene hadde. I etterkant reflekterer de rundt hvordan disse opplevelsene påvirket deres forståelse av både egen identitet og hvordan de ble ansett av andre. Spesielt kan man i fortellingene deres se tidlige møters påvirkning gjennom forsvarsmekanismene informantene har opparbeidet seg, samt hvordan de i etterkant velger å navigere sosiale situasjoner hvor det er uklart om orienteringen deres vil bli akseptert.

Fortellingene skaper også et bilde av hvordan negative holdninger har tendens til å komme fram. Gjennom informantenes historier, ser vi en overordnet forståelse av hvordan bifobi ofte blir uttrykt i det 'skjulte'. De færreste av informantene har fortellinger om å bli møtt med åpent hat eller aggresjon. Derimot ligger det gjentagende fortellinger i materialet om hvordan fordommene ofte kommer fram gjennom kommentarer som har basis i negative forståelser eller stereotyper rundt bifile. Man kan reflektere om hvorvidt denne skjulte forakten er med på å påvirke forsvarsmekanismene informantene har opparbeidet seg, spesielt i sammenheng med hvor åpne de velger å være om orienteringen sin.

I dette kapitlet ønsker jeg å undersøke hva informantenes historier om deres første møter med negative holdninger mot biseksualitet kan fortelle oss - både om hvordan bifobi kan komme fram og om hvordan disse møtene påvirker hvordan unge bifile navigerer egen atferd. Hvordan kommer bifobiske holdninger fram i et selverklært homotolerant samfunn? Hvordan påvirker disse tidlige møtene informantene, og deres forhold til egen identitet?

4.2. «Hun var merkelig fordi hun var bi»

I teorikapitlet nevnte jeg hvordan bifobi kan eksistere som en form for usynliggjøring. Videre vil jeg hevde at både denne formen, samt andre utslag, gjerne kommer fram i form av kommentarer, som ofte kan virke både bagatellmessige og uskyldige.

Én informant vi ser dette hos, er 'Mina'. Gjennom intervjuet tar hun opp hvordan hun opplever at orienteringen hennes har blitt framstilt som noe midlertidig eller useriøst, gjennom samtaler hun enten har tatt direkte del i eller observert. Selv om ingen i disse samtalene direkte hevder at det å være bifil ikke er legitimt, ligger forståelsen under når Mina gjengir fortellingen. En av disse fortellingene er fra da hun var barn og møtte konseptet om biseksualitet for første gang, hvor det ble framstilt av familien hennes som noe useriøst.

Mina: «Moren min og tanta mi drev og snakket om kusinen dems, som jeg tror de trodde var hetero. Så hadde hun fått seg damekjæreste. Jeg husker ikke om det var moren min eller tanten min, men det var sånn 'åja, jeg trodde hun likte gutter? Ja, men hun klarer vel ikke å bestemme seg da, haha'.»

I denne fortellingen er Mina rundt ni år, og på familiebesøk til mormoren sin. Handlingsforløpet er i stor grad begrenset til den spesifikke delen av samtalen som hun husker, hvor den bifile kusinen blir diskutert blant de voksne – hun erindrer ikke om

konteksten i forkant eller hvordan samtalen endte. Dette gir inntrykk av at det er de negative kommentarene som har satt seg igjen hos henne og er det hun har tatt med seg fra hendelsen.

Til tross for at dette er Minas fortelling, er det de voksne som står i fokus. Moren og tanten står i sentrum gjennom deres handlinger; de styrer samtalen og legger føringer for hvordan kusinen sin seksuelle orientering skal forstås - som noe negativt i den forstand at den er ubestemmelig. Mina på sin side ender opp som en passiv karakter i handlingen. Hun observerer de andres handlinger uten å delta i plottet, men er fortsatt en stille part i historien gjennom at hennes observasjoner i ettertid blir gjenfortalt.

På denne måten, blir Mina heller ikke direkte involvert i konflikten. Likevel merkes det en tydelig konflikt mellom henne og de voksne, selv om den er indre. Minas passivitet kan tolkes som et produkt av maktdynamikken mellom de involverte: hun observerer en samtale mellom mennesker som er autoritetspersoner i hennes liv, hvor de legger en tydelig føring for at det å være bifil er sett på som noe negativt. Mina på sin side er et barn som enda ikke er klar over egen legning, i det minste ikke på en artikulert måte. Hun kan dermed ikke argumentere imot, eller ytre en annen holdning enn den presentert av de voksne. Selv om Mina ikke er aktiv, merker man fortsatt hennes ubehag rundt situasjonen, gjennom hennes ordvalg og væremåte når hun forteller om hendelsen. Hun forteller at hennes største inntrykk, var at de voksne så på kusinen som annerledes, og at legningen ble en del av dette. Hun ble på denne måten også indirekte annerledesgjort fra de voksne på dette grunnlaget.

Mina: «Jeg følte at de brukte det at hun var bi, som at hun var bi fordi hun var merkelig.»

I etterkant reflekterer hun at det føltes ut at de voksne 'trashtalket' kusinen på bakgrunn av hennes seksuelle orientering. Hun forteller at hun oppfattet at de syntes kusinen var merkelig, og koblet det å være rar med det å være biseksuell. På dette tidspunktet var Mina et barn i møte med voksne omsorgspersoners virkelighet, og hun var ikke bevisst på at biseksualitet var et konsept. Når hun likevel husker historier og velger å fortelle meg den, kan det være fordi den festet seg nettopp i kraft av å være viktig og allerede da angå Mina direkte. Hendelsen setter også grunnlaget til å være åpen om seksualitet i senere tid, som legger opp til framtidige konflikter. Om Mina kommer ut, er det en fare for at også hun blir sett på som merkelig av familien. Denne frykten ble også oppfylt. Hun forteller senere i intervjuet at holdningen om biseksualitet som noe midlertidig og usikkert er en hun har møtt på i etterkant, spesielt da hun kom ut til moren. I den situasjonen ble hun møtt med kommentaren at 'det var også hennes kusine i en periode'. Dette skaper grunnlaget for hvordan Minas seksualitet blir minimert av familien, og det settes en antagelse om at også Mina en dag vil gå ut av sin bifile periode.

Man kan lese at bifobi ikke nødvendigvis kommer fram gjennom aggressive handlinger eller direkte hat, men gjennom små kommentarer som ikke trenger å være ment ondartet. Likevel kan det ligge negative holdninger bak kommentarene, som kan ha negative konsekvenser for bifile som blir utsatt. I Minas tilfelle har det ført til et mer komplisert forhold rundt åpenhet hos familien, og usikkerhet om hvilke miljø hun kan være åpen om orienteringen sin i.

Hun reflekterer også i ettertid om at denne hendelsen, som kan sees å være hennes første møte med muligheten til å være biseksuell, påvirket forholdet hennes til egen legning. Hun reflekterer rundt at holdningene familien hadde, gjorde det vanskeligere for henne å komme fram til at hun var biseksuell, da hun var usikker på om man kunne like begge kjønn. Mina forteller at hun derfor gikk gjennom en indre konflikt når hun innså at hun likte både jenter og gutter. Som barn trodde hun på morens påsagn om at det bare var om å gjøre å bestemme seg for hvilket kjønn man helst likte.

Mina: «Det har tydeligvis satt seg litt mer i enn det jeg trodde, med tanke på at jeg fortsatt husker det. I utgangspunktet føler jeg at mamma er ganske åpen og tolerant, så jeg vet ikke om jeg har forholdt meg noe mer til det enn at det tok meg mer tid å innse at jeg kunne være bi.»

Dette er ikke en fremmed respons, da tidligere forskning viser at bifobi kan påvirke egen forståelse av seg selv, og at det spesielt kan være vanskelig å akseptere sin bifile identitet når sosiale omgangskretser spøker med begrepet (Wandrey et al., 2015, s. 210). Med andre ord, kan man se at små tankeløse kommentarer raskt kan sette sport, selv om det ikke er intensjonen. Undersøkelser viser at hatefulle eller krenkende ytringer kan ha en rekke konsekvenser, slik som atferdsendringer og usikkerhet, og at det ikke trenger å være rettet mot individer spesifikt. Fladmoe et al. etablerer at siden hatefulle ytringer er rettet mot grupper, kan det å observere ytringer mot en gruppe man selv identifiserer seg med ha store skadevirkninger – selv om man ikke direkte er utsatt. Konsekvensene kan særlig være alvorlige for skeive, da negativiteten rettes mot noe som kan være en viktig del av egen identitet (2019, s. 68). Dette ser vi hos Mina; selv om kommentarene hun observerte er rettet mot en annen, blir hun som del av samme gruppe fortsatt utsatt, noe som i etterkant påvirket hennes forståelse av identitet og hvordan hun forholder seg til familien sin.

4.3. Når spøken handler om deg

Blant informantene finnes det også de som var tidligere ute med å komme fram til hvilken orientering de identifiserte seg med. 'Hanne' innså at hun var bifil i en ung alder, og har jevnt over valgt å være veldig åpen om legningen sin. I motsetning til Mina, forteller hun at hun har vokst opp i en aksepterende familie, og at hun har et sterkt sosialt miljø hvor mange av hennes venner også er bifile eller generelt identifiserer seg som skeive. Likevel har også Hanne opplevd at det å være bifil blir sett på som noe negativt. Hun opplever at andre også forstår denne holdningen.

Hanne: «Jeg kan forsåvidt starte med det bestemoren min har sagt til meg. Hun sa at hun var redd. Hun har ikke noe imot bifile, men hun var redd for at om jeg sa at jeg var bifil, at det kom til å forandre livet mitt. Å gjøre det slik at jeg har mindre muligheter i verden. Rett og slett at det er en negativ ting å bli sett som bifil.»

Videre sier hun at hun har venner som har opplevd det samme, hvor de føler at folk er negativt innstilt til det å være bifil. Denne fortellingen står i motsetning til Minas; her er et voksent familiemedlem også usikker til det å være bifil, men bekymringen kommer fra et empatisk sted. Hannes bestemor har en forståelse om at det finnes negative holdninger i samfunnet som kan ha konsekvenser for barnebarnet, og er dermed

bekymret for Hannes valg om å være åpen om orienteringen sin. Bestemoren er redd, men her framstår det som en forståelig bekymring, heller enn en irrasjonell en. Dermed blir Hanne og bestemoren på samme lag, mens antagonisten i fortellingen blir samfunnets fordommer mot bifile.

Hanne opplevde at bestemoren hadde rett; hun har endt opp med å føle seg utstøtt basert på andres oppfatninger av biseksualitet som noe mindreverdig. Mens Mina opplevde å møte holdninger fra familien, har Hanne fortellinger fra skolegangen. Lik Mina, opplevde også Hanne at holdningene kommer fram gjennom små stikk som kan bortforklares som uskyldige.

Hanne: «En gang så satt jeg i et klasserom, også ble det vist noen som var homofil på en video. Også ble det veldig mye fliring i rommet.»

Selv om fortellingen er kort, er Hanne veldig tydelig preget av hendelsen. Selv om karakteren i videoen var homofil, og ikke spesifisert bifil, ble Hanne som den ene åpne skeive i klassen den utsatte. Det skapes en konflikt hvor det blir et tydelig skille mellom henne og resten av klassen - hun blir den utenforstående, den med en annerledes seksualitet som resten av klassekameratene hennes ler av. Hennes legning blir noe morsomt for resten, noe man ikke tar seriøst, og hun står dermed i fare for å bli assosiert med dette. Det blir også et ujevnt maktforhold i fortellingen. Som den eneste åpne skeive, skapes det en dynamikk hvor det raskt kan bli Hanne mot resten av klassen dersom hun forsøker å iverksette en diskusjon om holdningene de andre viser.

Det ligger med andre ord en frykt for å i enda større grad bli den utenforstående fra hennes jevnaldrende. Hun kan anses som allerede annerledes på bakgrunn av orienteringen sin og står i fare for å i større grad bli adskilt fra de andre basert på denne forskjellen. Det kan vurderes at Hanne, på samme måte som Mina, blir utsatt for andregjøring. Konseptet kan forklares som en prosess eller sosialt fenomen, der en majoritetsgruppe definerer en annen gruppe som mindre viktig, på diverse måter. Dette tankesettet brukes i ulike kontekster, slik som mobbing og utestenging (Stubsjoen & Ommundsen, 2011, s. 12). Prosessen inneholder opprettelsen av kategorier, som kommer med ideer om hvem som hører til i disse kategoriene og hva som markerer de sådan. Man kan se andregjøring som en form av kollektivt identitetsarbeid, som enten åpenlyst eller subtilt erklærer forskjell som feil eller uønsket (Schwalbe et al., 2000, s. 422-423). Dette ser vi hos både Mina og Hanne; heteronormative idealer dominerer, og normbrytende orienteringer, her biseksualitet, blir underlagt majoriteten. Hos Hanne ser vi prosessen brukt til å skape et utestengende miljø, gjennom å antyde at hennes annerledeshet er noe rart. Hun blir atskilt fra den kollektive, sosiale identiteten på bakgrunn av dette avviket. Man kan også vurdere at denne prosessen som Hanne blir utsatt for, henger sammen med hvordan hun og medelevene lærer om homotoleranse. Røthing og Svendsen argumenterer at gjennom framstillingen hvor majoriteten 'aksepterer' andre seksuelle orienteringer, oppstår det også en andregjøring hvor de med avvikende orientering blir produsert som 'de andre', som heterofile bestemmer seg for å akseptere (2010, s. 152). Med andre ord, blir ikke Hanne bare sidestilt av sine medelever, men også på et systematisk nivå, som igjen kan påvirke individene i systemet.

Møtet Hanne forteller om, kan ses å gå inn i en større fortelling om samfunnet. Som nevnt i tidligere kapitler, kan man se en nasjonal fortelling om Norge som homotolerant,

og denne toleransen blir opplært i skolesystemet. Positive holdninger mot homoseksualitet er framstilt til elever som et kjennetegn på det norske samfunnet – men likevel ser vi at unge mennesker skårer lavt når det kommer til disse positive holdningene (Røthing & Svendsen, 2010). Tidligere forskning på unges holdninger mot skeive, kan vise at til tross for at homotoleranse kan anses som 'obligatorisk' i det norske samfunnet, og dermed skoler, er homonegativisme til stede i klasserommene og skoler generelt – gjerne i form av negative kommentarer (ibid, s. 155). Ergo er det ikke bare eldre generasjoner som uttrykker fordommer, men også yngre – slik som vi ser hos Hanne.

4.4. Seksuell orientering som egen 'business'

Gjennom intervjuet er det tydelig at denne prosessen med å bli annerledesgjort, og spesifikt den nevnte hendelsen som belyser det, har påvirket Hanne. Selv om hun ikke setter ord på det nøyaktig, ligger det til grunne i refleksjonene hun gjør seg i etterkant. Hanne erindrer at selv om hun alltid har ønsket å være så åpen som mulig om sin seksuelle orientering, har erfaringer som dette gjort at hun har blitt mer forsiktig på enkelte arenaer i frykt for å møte negative holdninger.

Hanne: «Jeg er ofte veldig forsiktig med å være åpen om det på skoler, fordi jeg vet at ofte spøker de mye om det og det blir liksom som om du blir en del av den spøken. At spøken handler om deg da.»

Hun forstår disse situasjonene som at majoriteten ikke bare ser identiteten hennes som en spøk, men at hun også faller innenfor den. Det maler et bilde av et videre skille – de andre gjør ikke bare narr av henne, men de er med på en spøk som de har til felles og som hun faller utenfor. Dette er lignende som vi ser i Minas fortelling, hvor selv om kommentarene ikke nødvendigvis er rettet direkte mot Hanne, blir hun fortsatt en uplanlagt offer. Ved å latterliggjøre skeive, skaper klassekameratene et grunnlag hvor Hannes legning ikke blir like legitim som deres, men heller en spøk på hennes bekostning.

I sitatet ser vi også at Hanne er innom en fortelling om atferdsendring. Tidligere i intervjuet etablerer hun at hun foretrekker å være åpen om egen orientering. Deretter endrer fortellingen seg til at hun foretrekker å ofte være forsiktig med å være åpen i enkelte miljø, spesifikt i skoler rundt hennes jevnaldrende. Dette kan tolkes som en konsekvens av tidlige møter med bifobi. Etter å ha vært gjennom opplevelsene som hun fortalte om, har Hanne etablert hvilke miljøer som ikke er trygge å være åpne i og navigerer seg rundt dette. Selv om hun fortsatt er trygg på egen orientering, velger Hanne å endre atferd for å unngå flere negative møter. Dette er ikke en uvanlig forsvarsmekanisme. I sin forskning på biseksualitet og identitet, legger See og Hunt fram funn fra en Stonewall rapport fra 2008, *Homophobic Hate Crime*, hvor de trekker fram at mange skeive endrer atferd, for eksempel gjennom å ikke vise affeksjon for partnere i offentlighet, for å minske sannsynligheten for å møte hat (2011, s. 292). I Hannes tilfelle endrer hun hvor åpen hun er for å unngå diskriminering og hetsing.

Hannes taktikker kan gjenspeiles i tidligere studier om bifile individers åpenhet; Wandrey et al. finner at flere kilder føler det blir vanskelig å åpent identifisere seg som bifile når jevnaldrende spøker med begrepet. Spesielt finner de at bekymringer rundt å bli

misforstått eller ikke akseptert fører til at bifile venter med å 'komme ut' til andre (2015, s. 213). Wandrey et al. etablerer at det å annonsere identiteten sin som bifil, spesielt for kvinner, innebærer en kostnad, slik som for eksempel muligheten for å måtte håndtere negative reaksjoner, og at individer må ta en vurdering på om fordelene er verdt ulempene (ibid, s. 218). Dette ser vi ligger til grunne hos Hanne. Hun har opplevd at prisen blir for høy, og at hennes ønske om å være åpen rundt sine medelever ikke er verdt de negative situasjonene hvor hennes orientering blir nedverdiget og hun møter hets fra andre. Dermed endrer hun taktikk.

Denne nødvendigheten for å tilrettelegge åpenhet kan ha en påvirkning på bifiles forhold til egen identitet – som kan sies å være spesielt problematisk for unge som er i prosessen med å utvikle seksuell identitet. McLean argumenterer for at forståelser rundt utvikling av seksuell orientering, samt imperativet hvor åpenhet blir ansett som positivt, ikke legger til rette for at det å 'komme ut' som bifil ofte er mer komplekst enn å bare innse identiteten og utlyse den til andre. Hun diskuterer at å erklære seg som bifil ikke er en ideell situasjon for mange (McLean, 2007, s. 154). Dette kan særlig være fordi mange bifile ofte har blandede erfaringer med å være åpen, som kan lede til bruken av selektiv åpenhets-strategier for å etablere at en situasjon er trygg (ibid, s. 160). Vi ser dette tydelig hos Hanne, som er påvirket av tidligere hendelser og dermed i dag tar vurderinger på hvilke situasjoner som er trygge.

Denne subtile påvirkningen av tidlige møter med bifobi, hvor bifile endrer atferd eller hvordan de navigerer sin egen orientering, er noe vi ser hos flere informanter. Gjennom 'Liva's intervju kom det også fram fortellinger som viste til forsvarsmekanismer hun hadde adoptert for å dele sin orientering med andre. På samme måte som Hannes, har hun med omhu valgt hvilke miljø hun er åpen om orienteringen sin i. I tillegg har Liva valgt å forholde seg til selektiv åpenhetsstrategien hvor hun kommer ut 'der det passer seg'. Hun uttrykker at hun ikke ønsker å måtte gjøre et stort nummer ut av å erklære seg selv som bifil, men heller gjøre det mer uformelt.

Liva: «Men når det kommer til nye personer og for eksempel foreldrene mine, så føler jeg at det heller kan komme der det er naturlig. (...) Jeg har ikke et problem med at det er noe folk vet, men jeg vil mye heller at det skal komme opp der det er relevant, enn at det er noe jeg må sette meg ned og forklare til folk.»

Hun forteller at enkelte sosiale sirkler har vært unntaket, og at hun for eksempel snakket med vennene sine om det når hun hadde kommet fram til at hun identifiserte seg som bifil. Liva er tydelig på at hennes identitet er hennes sak, og at selv om hun ikke har noe imot at andre er klar over det, vil hun heller ikke ta den tradisjonelle 'komme ut' ruten, hvor hun må sette seg ned med noen for å forklare hva hennes bifile orientering er. Dette kan anses som hva Wandrey et al. referer til som en avvisning av åpenhetimperativet i seg selv. De fant at lik Liva, ønsker mange å komme ut på en mer uformell måte, eksempelvis gjennom at det kommer opp naturlig i en dagligdags samtale og med mennesker som de anser som aksepterende (Wandrey et al., 2015, s. 214). De etablerer at dette tar et press av bifile, ved å gjøre samtalen mindre 'tvungen', og at det minsker risikoen av å ikke bli akseptert (ibid). Livas strategier faller tydelig innenfor dette tankesettet, hvor hun foretrekker det uformelle.

Videre ser vi også at Liva tar i bruk flere former for selektiv åpenhet, som faller innenfor strategier som bifile bruker for å trygt annonsere identitet. Hun forteller at lignende til at

hun vil komme ut der det kommer naturlig, vil hun også ta det 'in the moment' - ergo situasjoner der det blir nødvendig, slik som om hun får seg en kjæreste eller noen stiller spørsmål om orienteringen hennes. Denne mekanismen definerer McLean som 'disclosure necessity', som vil si at man kommer ut når det trengs heller enn på eget initiativ (2007, s. 162). Dette gjøres gjerne med forskjellige grupper, slik som vi ser hos Liva. Hos noen venner er hun åpen, mens i andre grupper, slik som med hennes nærmeste familie, holder hun tilbake.

Til tross for disse strategiene og at hun ikke har noe imot at andre vet at hun er bifil, forteller likevel Liva også om reservasjoner mot å komme ut, selv uformelt. Hun forteller at det er enkelte situasjoner hvor hun føler seg usikker og må ta vurderinger på hvor og hvordan hun kan etablere orienteringen sin.

Liva: «Det er noen rom hvor det kan være vanskeligere. Jeg tror det som er vanskelig er at man ikke vet hvor man har folk. Spesielt med nye folk. (...) Men så tenker jeg litt også sånn; men er det noe kultur for det? Er det kanskje så smart? Er det så smart hvis det er et flertall som ikke er vant til det eller ikke synes det er greit?»

Disse vurderingene ble gjort da hun skulle starte på folkehøgskole, et nytt miljø hvor hun ikke kjente de andre eller den etablerte kulturen på stedet, og hun måtte begynne å ta stilling til hvordan hun skulle introdusere seg selv til nye mennesker. Det var her hun begynte å tenke på hvordan hun skulle kommunisere at hun var bifil til de hun ønsket skulle vite dette om henne.

Det ligger en usikkerhet i Livas fortelling. Hun sier at hun synes det er enklere å være åpen når det også er andre skeive til stede, men at situasjonen blir mer uklar når hun ikke vet hvor hun har andre. Det at hun ikke er åpen med foreldrene sine, kan kanskje også bety at hun heller ikke vet hvor hun har dem. Spesielt trekker hun fram at å leve i et heteronormativt samfunn bidrar til usikkerheten; det er lett for henne å anta at andre 'undefinerte' mennesker er heterofile, og det blir dermed vanskeligere å vite hvordan de vil stille seg til hennes orientering. Tidligere forskning på temaet viser at dette ikke er en bekymring Liva bærer på alene. For eksempel viser McLeans undersøkelse at mange bifile er bekymret for at dersom de kommer ut i feil miljø, vil de bli misforstått eller møte negative reaksjoner basert på fordommer mot biseksualitet – som gjør at mange ikke kommer ut i det hele tatt (2007, s. 156).

Med andre ord kan det tolkes at tidligere møter med bifobi påvirker hvordan man navigerer åpenhet, og hvilke strategier bifile legger seg for å unngå lignende møter. Fordommer mot bifile kan påvirke både hvordan de ser seg selv og hvordan de navigerer sin egen identitet i offentlige rom – spesielt når møtene skjer i ung alder.

4.5. Drøftinger og sammendrag

Gjennom fortellingene som blir presentert i dette kapittelet, kan vi tolke at det er flere forståelser fra informantene som belyser tematikken om hvordan det er å være ung bifil i dag. Selv om fortellingene og oppfattelsene varierer, ligger det fortsatt en sammenhengende virkelighetsforståelse hos alle informantene, som danner et

overordnet bilde som kan analyseres. Vi kan se både hvordan bifobi har en tendens til å komme fram, og også hvordan tidlige møter med disse fordommene har makt til å påvirke unge bifile. Særlig ser vi hos informantene hvordan disse opplevelsene kan påvirke hvordan de forholder seg til egen identitet, samt hvordan det kan føre til endret atferd for å navigere potensielle møter i framtiden.

Hos fortellingene til både Mina og Hanne kan vi se et sammenhengende narrativ hvor negative holdninger gjerne kommer fram i det skjulte og på måter som kan bortforklares som 'harmløse' dersom de blir utfordret. Ingen av antagonistene i disse historiene er åpenlyst hatefulle mot bifile eller sier direkte at de misliker bifile personer. Likevel viser de tydelig bifobiske holdninger. Disse holdningene kommer fram gjennom små kommentarer eller handlinger som ikke nødvendigvis er aggressive, men som likevel er stadfestet i negative forståelser av biseksualitet eller stereotypier som er gjenkjennelige for de bifile informantene. Selv om handlingene ikke trenger å være rettet mot informanten selv, eller være ment som et ondtartet stikk, kan disse væremåtene både forsterke og videre føre allerede eksisterende negative forestillinger om biseksualitet.

Gjennom å analysere informantenes fortellinger, kan det også tolkes at selv når bifobiske holdninger ikke kommer fram aggressivt eller rettet direkte mot informantene, kan negative møter i stor grad påvirke unge bifile som må navigere disse situasjonene – spesielt når mange av de første møtene med bifobi kommer i en ung alder. I etterkant har alle gitt mening til hendelsene, og har videre måtte forholde seg til mennesker i samfunnet rundt de som holder på lignende negative holdninger. Vi ser at det har påvirket dem, både når det kommer til hvordan de ser på sin egen orientering og hvordan de legger om atferden sin på bakgrunn av disse opplevelsene.

Spesielt kan det trekkes fram hvordan de har måtte tilpasse hvordan de velger å være åpne om identiteten sin og hvordan det blir brukt ulike strategier for å minimere faren for å bli utsatt for lignende situasjoner eller bli sosialt adskilt. I retrospekt drøfter Mina om at hennes møter med negative kommentarer, som delegitimerte hennes legning, gjorde at hun i større grad slet med å komme fram til egen orientering og har ført til usikkerhet rundt hvilke miljøer hun kan være åpen i uten frykt for å ikke bli tatt seriøst. Lignende atferdsendring ser vi også hos Hanne, som vanligvis ønsker å være åpen om å være bifil, men som er sterkt preget av å bli latterliggjort av andre. Liva spesielt har adoptert forsvarsmekanismer når det gjelder hvilke situasjoner hun er åpen i, og hun kan fortsatt være usikker i nye situasjoner. Gjennom å ha en orientering som skiller seg ut fra majoriteten, blir det et skille mellom informantene og 'resten'. Dette gjør at de føler at de må ta vurderinger for å unngå at dette skillet blir større.

Med andre ord kan vi se at tidlige møter med bifobi, uansett hvor små og uformelle de kan se ut som på utsiden, ofte føles større på innsiden og kan ha store konsekvenser. Spesielt tidlige møter kan legge føringer for hvilke holdninger bifile anser finnes i samfunnet rundt dem, og hvordan de velger å forhandle egen seksuell orientering for å tryggere navigere hvordan man kan være bifil i dette samfunnet uten å bli utsatt for fordommer.

5. 'Gay light' - den konstante kampen mot usynliggjøring

“Hvilke erfaringer med bifobi forteller unge bifile om, og hvilke ulike former tar bifobien?”

5.1. Introduksjon

Et tema som viste seg gjennomgående i intervjuene, var tematikken som jeg har valgt å kalle 'gay light'. Navnet på denne tematikken er tatt fra intervjuet med 'Simen', som trekker det fram når han forteller om hvilke holdninger han føler eksisterer i Norge.

Simen: «'Gay light', har jeg opplevd veldig mye. Det føles ofte ut som at du ikke kan identifisere deg som bifil med mindre du har nesten alternerende homo-heteroseksuelle forhold.»

Dette er blant det første Simen tar opp rundt holdninger han har observert. Sitatet hans kan vise til en oppfatning hvor det finnes diverse sosiale forventninger til det å være legitimt bifil, hvor man ikke kan bruke denne identifikasjonen med mindre man oppfyller visse krav som andre har satt, basert på deres oppfatning om hva orienteringen bør innebære.

Hans refleksjoner viser til en større fortelling i samfunnet, om hvordan den bifile legningen raskt kan bli usynliggjort eller minimert. Det har blitt gitt mange navn og forsket på i diverse kontekster, men til grunne ligger det en holdning om at det å være bifil er noe useriøst. Barker et al. skriver at biseksualitet kan ses som en 'usynlig', 'ekskludert' eller 'stille' seksualitet, i den forstand at den kan bli betvilt og minimert (2012, s. 14). Lignende, i en rapport publisert av San Francisco Human Rights Commission, som undersøker konseptet 'bi invisibility', står det at den biseksuelle orienteringen ofte kan bli stemplet som ugyldig eller irrelevant (2011, s. 1).

Internasjonalt har disse holdningene fått samlebegrepet 'bi-erasure', som referer til den nevnte utviskingen av biseksualitet, både som en orientering i seg selv og som en legitim identitet. Oversatt finnes det ikke et samlebegrep for hele konseptet, så her har jeg heller valgt å overordnet bruke 'usynliggjøring' i analysen. Som tidligere forskning viser, favner 'bi-erasure' et vidt spekter av opplevelser, og det er mange nyanser til konseptet. Dermed vil jeg også bruke andre begreper der det egner seg, slik som for eksempel 'minimering' der det er snakk om hvordan bifile opplevelser får mindre betydning av andre.

Alerie og Gaudet har særlig forsket på usynliggjøring av biseksualitet og hvordan dette blir gjort. De argumenterer for at biseksualitet er en legitim, livslang identitet og livsstil, som ofte blir glemt eller avvist som en mulighet (2013, s. 192). Forskningen deres sikter på å forstå hvorfor biseksualitet blir glemt eller avvist, og undersøker faktorene som ligger til grunn for denne typen bifobi. De identifiserer fire mekanismer som brukes for å

bidra til denne usynliggjøringen; gjennom å ignorere biseksualitet, gjennom å framstille det som midlertidig, gjennom å gjøre det nesten umulig å være en 'ekte' bifil, og gjennom å devaluere orienteringen (Alerie & Gaudet, 2013, s. 192). Mekanismene vil brettes ut nøyere gjennom kapittelet. Vi kan se at faktorene er i spille allerede i Simens sitat; biseksualitet blir minimert gjennom å sammenlignes med en 'mindre' versjon av homoseksualitet, og det stilles direkte krav til hvilke erfaringer man trenger å ha før man eventuelt kan bruke begrepet bifil.

I dette kapittelet ønsker jeg å undersøke hvordan bifobi kommer fram og hvilke former den tar, basert på hva som formidles i informantenes historier. Hvilke negative holdninger kommer fram, og hvordan gjenspeiler erfaringene tidligere forskning? Jeg vil særlig analysere mitt eget materiale ut i fra Alerie og Gaudet sine fire foreslåtte måter for usynliggjøring - både for å se hvor teorien overlapper med mine informanternes erindringer, men også for å se etter om det dukker opp andre former i fortellingene. Jeg velger her å ikke bruke 'devaluering' som et eget punkt, da jeg argumenterer for at det er en grunnleggende del av alle mekanismene. I denne analysen utforsker jeg også hvordan dobbel diskriminering, som her betyr muligheten for diskriminering fra både skeive og streite miljø, preger informantene.

5.2. Biseksualitet som ikke seriøst og midlertidig

En mekanisme som kan bidra til den nevnte usynliggjøringen, er ved å ignorere biseksualitet. Dette kan for eksempel gjøres både gjennom å ignorere orienteringens eksistens i sin helhet og ved å framstille det som en ikke-legitim identitet. Dette kan vi se i blant annet Minas forståelser.

Mina: «Men så tror jeg også at det er overraskende mange som er litt type 'velg ett kjønn, du kan ikke like alle'.»

Hun oppfatter at andre kan forstå bifile som ubesluttsomme, på bakgrunn av at det blir ansett som umulig å være tiltrukket av flere kjønn. Slike utsagn, basert på stereotypier og misforståelser, kan ses som en tydelig form for bifobi og som bidragende til avvisning av biseksualitet som et reelt alternativ. Holdningen indikerer at det ligger en forventning til bifile om at de en dag må bestemme seg for hvilken orientering de egentlig har, basert på hvilket kjønn de egentlig liker.

Mekanismen med å ignorere orienteringen kan også foregå gjennom å avvise unge bifiles mulighet til å påta seg orienteringen, gjennom å betvile om hvorvidt de egentlig hører til innenfor kategorien. Dette kan for eksempel foregå ved bruk av mekanismen hvor bifile blir ansett som 'i en fase', som kan bidra til hvordan det dannes en oppfattelse om at det å identifisere seg som bifil ikke er noe man legitimt gjør, men heller noe som blir gjort for å få oppmerksomhet fra andre. Denne fortellingen går igjen hos de fleste av informantene når de diskuterer hvilke holdninger de har observert, og særlig 'Helene' trekker fram møter med den.

Helene: "Da jeg gikk på ungdomsskolen var det mye snakk om bifile. Da var det sånn 'Nei, det er bare noe de sier', eller 'Tull, det er bare for å være populære'."

Når hun forteller om disse møtene, trekker hun fram særlig opplevelser fra ungdomsskolen, hvor hun følte at hun så holdningen mest. Oppfatningene kom i stor grad fra hennes jevnaldrende klassekamerater. Slik som vi også ser hos informantene i kapittelet 'En skal tidlig krøkes', ble ikke disse sentimentene nødvendigvis rettet direkte mot henne. Likevel observerte hun i stor grad negative holdninger mot de som direkte 'brøt normen' ved å hevde en orientering som ikke kunne bevises like lett som monoseksuelle orienteringer.

Det ligger også tydelige holdninger gjemt i sitatene Helene velger å gjengi som eksempler. I anklagen om at å være bifil var 'bare noe de sa', avvises muligheten for at individene egentlig er bifile. Det ligger en antagelse om at de som identifiserer seg som bifile egentlig har en annen orientering, som bygger på forståelsen om bifile som kun forvirret om hva deres egentlige identitet er (Alerie & Gaudet, 2013, s. 201). Muligheten for at de egentlig er bifile blir ikke tatt seriøst eller underholdt, og de bifile elevene blir heller ikke gitt mulighet til å forsvare seg selv. De blir ikke engang anklaget for å være i en fase – biseksualiteten blir avvist fullstendig.

Disse avfeiningene ligger til grunne i Helenes erindring, hvor hun oppfattet at de som kom ut som bifile ble anklaget for å lyve om orienteringen sin. Legitimiteten rundt det å være bifil ble betvilt og avfeid som kun et virkemiddel for å få status blant de andre elevene. Hun forteller at dette påvirket henne sterkt da hun jobbet med å komme fram til og akseptere sin egen orientering, og hvor åpen hun turte å være da hun kom fram til at hun identifiserte seg som bifil.

Helene: «Da jeg først fant det ut var det vanskelig, fordi ungdomsskolen er det fæleste året hvor alle skal være ondskapsfulle mot hverandre. Det er da man føler at om man sier at man er litt annerledes, så kommer man til å bli mobbet for det. Som oftest holdt jeg for meg selv, eller så sa jeg det til bestevennen min fordi hun forstod faktisk. Men å si det til andre på trinnet det gikk ikke.»

Fortellingen til Helene tar ikke opp en spesifikk hendelse, men viser istedet mer generelt til hennes opplevelse av hvordan det var å komme fram til orienteringen sin i et miljø som hun føler har bifobiske tendenser. Først og fremst ligger en indre konflikt til grunne, der Helene føler at hun er i et utrygt miljø, hvor bifobi og fordommer blir brukt som en metode for mobbing. Hun har opplevd usynliggjørende kommentarer fra sine jevnaldrende, og føler dermed at hun må holde orienteringen sin for seg selv. Hennes eneste unntak er venninnen, som er en Helene stoler på.

Selv om det ikke er tatt opp enkelthendelser eller møter med enkelte personer, ligger det fortsatt en konflikt mellom Helene og de andre på trinnet som en helhet. De andre elevene blir en slags 'boogey-man' i Helenes erindringer – de er ikke navngitt eller karakterisert utenfor at de kan være ondskapsfulle, men blir heller som en gruppe ansiktsløse antagonister for Helene. Med andre ord kan man si at de nærmest blir en sosial autoritetsfigur, som hun ikke har et forhold til utenfor deres makt til å sanksjonere de som er annerledes. Medelevene blir distansert i fortellingen, og blir mer en konsekvens i Helenes liv enn mennesker. Det er ikke etablert hvor mange det er snakk om, så det oppstår dermed en følelse av at det er henne mot alle andre i historien.

Helene er forsiktig med å gi detaljer når hun forteller om opplevelsen fra ungdomsskolen. Hun holder heller situasjonen vag, som gir inntrykk av at hun tar

mental avstand fra minnet om å møte fordommer i denne konteksten. Hun reflekterer heller i etterkant om hvordan dette miljøet påvirket hvordan hun følte at hun måtte skjule orienteringen sin, for å unngå potensiell mobbing eller beskyldninger om å lyve. Dette kan anses som en konsekvens av de ulike formene for bifobi som ligger til grunne i fortellingen hennes, da man gjennom den ser at det kommer mange ulike former for ytre motstand til uttrykk, inkludert fase-tenkningen, som til sammen gjør at Helene føler hun ikke blir tatt seriøst. Dette er noe som går igjen i flere av fortellingene til informantene mine.

Det er tvetydig om det er muligheten for å være bifil på en langsiktig basis som blir avvist i Helenes fortelling, eller om det er de bifile elevenes orientering i det spesifikke tidsrommet. Uansett hvilken oppfatning som er på spill, ligger den samme mekanismen om biseksualitet som midlertidig som et bakteppe. Andre informanter trekker også fram lignende forståelser om at orienteringen blir ignorert på bakgrunn av at man blir ansett som i en fase.

Mina: «Men jeg føler at hele den 'du er bifil for en periode fram til du bestemmer deg', det er kanskje en vanlig holdning.»

Anklagen kommer her fram mindre eksplisitt enn i Helenes fortelling, men det samme sentimentet ligger til grunne; om man ikke er bifil for oppmerksomhet, er man det fordi man er forvirret. Dette kan særlig gjelde unge bifile, som i møter med denne forståelsen om biseksualitet som noe midlertidig må forsvare legitimiteten sin. Resultatet av begge forståelsene er det samme: biseksualitet blir ignorert og usynliggjort.

5.3. Høye krav til identifisering

Det finnes også tydelige historier fra informantene som reflekterer hvordan det ofte stilles høye krav til bifile, til det punktet hvor det nærmest blir umulig å kunne identifisere seg som sådan. Denne oppførselen kan brukes som en mekanisme for usynliggjøring; gjennom at bifile forventes å måtte oppfylle en liste av vanskelige kriterier, er det få som blir 'tillatt' å kunne kalle seg bifile. De som ikke når de satte kravene på listen, blir betvilt i sin identitet (Alerie & Gaudet, 2013, s. 204). Disse kravene kan anses som å ofte være basert på majoritetsbefolkningens forståelser av biseksualitet. Et eksempel vil være hvordan biseksualitet ofte kan bli forstått som lik tiltrekning til både menn og kvinner – selv om få bifile føler like stor tiltrekning eller har like mye erfaring med begge kjønn (MacLean, 2007, s. 155). Denne forståelsen kan også ende opp med å bli implisert som et krav som bifile må møte.

Liva: «Dersom seksualiteten har kommet opp, og jeg har tatt opp det at jeg liker på en måte både gutter og jenter, så blir det nesten spørsmål med en gang. Om sånn 'men hvor mye liker du egentlig dette kjønnnet eller dette kjønnnet?'. Det blir ofte mye spørsmålsteget og man føler på en måte at man må bevise seg selv.»

Liva opplever at betvilningen kommer med én gang, og hun føler at hun må forsvare seg selv og sin identitet når hun blir utspurt. Det ligger anklager til grunne i møtene; når hun blir spurt hvor mye hun *egentlig* liker det ene eller det andre kjønnnet, blir det gjort på en tvilende måte. Det er implisert at personen som spør henne ikke stoler på at hun egentlig er bifil, og Liva må forsvare at attraksjonen hennes er delt inn likt 'nok' til å bli

godtatt. Om hun ikke klarer å vinne argumentet ved å nå de satte kravene, vil orienteringen hennes kunne bli videre usynliggjort.

Det er ikke bare krav om lik attraksjon som kan dukke opp, men også, som McLean trekker fram, krav om spesifikke erfaringer man må ha gjort seg. Også her ligger det ofte forventningen om å ha en lik mengde erfaring med begge kjønn, som kan forstås som å bygge videre på forståelser av hvordan bifiles attraksjon opererer, hvor man må være like tiltrukket til både kvinner og menn. 'Daniel' trekker fram denne forståelsen.

Daniel: «Men så har man også rare erfaringer der det er litt sånn – (andre) nesten ikke tror på det, med mindre man har nok erfaringer med gutter da for eksempel. Så bare sånn, 'du sier det bare fordi' liksom.»

Det er lignende oppfatningene som vi ser hos både Liva og Simen innledningsvis. I fortellingen ser vi en forståelse av at andre har skapt enkelte krav som må møtes før de kan akseptere at noen er bifile. Her er det ikke bare hvordan bifile selv sier at de identifiserer seg som blir bedømt, men også deres fysiske, ytre handlinger. Man må ha tilstrekkelig med erfaringer å kunne peke tilbake på for å bevise orienteringen. I Daniels fortelling blir han ikke direkte utspurt angående hans erfaringer for å verifisere om han når kravene og kravene blir heller ikke direkte fastsatt. Likevel ligger antagelsen tilstede gjennom betvilningen som blir gjort i anklagen 'du sier det bare fordi'. Orienteringen kan ikke bevises tilstrekkelig, og han kan ikke nå terskelen. Identiteten hans blir trukket i tvil og gjort illegitim.

5.4. Biseksualitet devaluert som hyperseksuelt

Jeg vil argumentere at en annen holdning som ligger sterkt tilstede og som bidrar til å gjøre biseksualitet til noe useriøst, er hyperseksualiseringen av bifile. Flere av informantene tok opp hvordan de opplevde av bifile kunne bli ansett som hyperseksuelle eller som upålitelige partnere på grunn av denne oppfatningen.

Simen: «Det virker som at folk tror at bifile er nesten hedonistiske, sånn 'du har så mange partnere hele tiden, det går her og der fra alle'. Det er ikke helt sånn det fungerer. Det er bare det at spekteret av hva du er interessert i er mye større enn det er til andre folk.»

Hans utdypning om hvorfor denne oppfatningen er feil, impliserer en forståelse om at det er muligheten for attraksjon som ligger til grunn for denne oppfatningen. Dette reflekterer lignende forståelser hos McLean, som skriver at antagelsen om at biseksualitet innebærer promiskuitet er drevet av stereotypen hvor bifile må være i forhold med både menn og kvinner for å være tilfreds (McLean, 2007, s. 157). Denne oppfatningen som Simen trekker fram, om bifile som hedonistiske, kan gi en mulig innsikt i hvordan biseksualitet egentlig blir forstått. Her kommer problematikker om beviselighet og krav inn, og Simen er tydelig frustrert når han diskuterer hvor vanskelig det er å samsvare ytre handlinger med indre følelser, på en måte som er både godkjent av andre og som ikke faller innenfor en annen stereotypi.

Simen: «Det er sånn - med mindre alle bifile er i et polyamorøst forhold med en mann og en dame hele tiden, kan man ikke vise begge sidene av det.»

Det ligger også en dikotomi i Simens oppfatninger. Innledningsvis siterte jeg hans forståelse om hvordan bifile kan bli mistrodd dersom de ikke klarer å bevise orienteringen sin på tilstrekkelig måte. Stereotypen om bifile som hyperseksuelle, som *trenger* å alternere forhold med jenter og gutter, står i opposisjon til dette og skaper et smalt handlingsrom for bifile til å ikke bare 'gjøre' orienteringen sin på rett måte, men det settes også forventninger til hvordan de skal 'føle' på rett måte.

Denne seksualiserte oppfatningen om bifile som umulig å tilfredsstille, leder også til fordømmen om bifile som utro og ikke til å stole på. Dette kan være grunnet forståelsen om at ettersom bifile er tiltrukket til begge kjønn, trenger de dermed også både en mann og en kvinne for å egentlig være tilfreds, og vil dermed finne det umulig å være i et monogamt forhold (McLean, 2007, s. 157). Informantene opplever at denne holdningen også eksisterer i Norge.

Daniel: «Det en ganske rar formodning om at bifile går på alle liksom. Det blir på en måte at de ikke vil være i et forhold med noen som er bifile, på grunn av at alt som lever er mål.»

Andre informanter, slik som Hanne, trekker fram lignende holdninger, hvor de føler at andre kan unngå å ville være i forhold med bifile fordi de tror at bifile har større sannsynlighet til å være utro. Disse forståelsene gjenspeiler både Simens uttalelser og McLeans forskning. Jeg vil argumentere for at disse fordømmene er med på å devaluere biseksualitet gjennom å gjøre det til noe negativt som man ikke kan ta seriøst. På samme måte som å framstille biseksualitet som en fase kan regnes som en mekanisme, anser jeg dette som en lignende en. Orienteringen blir ikke sett på som en kompleks, seksuell identitet, men redusert til en stereotype. Holdningen impliserer at dersom alle bifile er hyperseksuelle, kan man også ta de mindre seriøst fordi de egentlig bare er hedonistiske – spesielt som potensielle partnere.

5.5. Dobbelt diskriminering

Mens andre fortellinger viser til usynliggjøring fra 'majoritetsbefolkningen', kan de samme holdningene også kan komme fra skeive miljøer. Daniel forteller hvordan han forstår at bifile kan bli anklaget for å identifisere seg slik for oppmerksomhet, også fra andre skeive.

Daniel: «Innenfor Pride er det faktisk en del negative holdninger til bifile. Selvfølgelig da fra en liten, vokal minoritet isteden for hele movementen, men det er noen som mener at bifile -spesielt de som går etter de av motsatt kjønn, liksom slik at det blir et heterofil forhold- bare gjør det for oppmerksomhet.»

Han understreker at dette kommer fra en hørbar minoritet, og at det ofte ikke kommer fram i det daglige livet. I hans erfaringer, kommer disse holdningene fram mer i det private, som for eksempel på nett hvor det er enkelt å gjemme seg bak negative fordømmer. Likevel understreker han at det finnes en del, også i den 'virkelige verdenen', og gjengivelsene hans viser til etablerte former for bifobi. For eksempel den

tidligere diskuterte forståelsen om at bifile bare gjør det 'for oppmerksomhet', som bidrar til å devaluere både bifiles opplevelser og deres identitet, gjennom å implisere at det er en rett måte å være bifil på. Gjennom denne holdningen, kan bifile bli flyttet til monoseksuelle båser hvor de ikke hører hjemme – også av andre skeive.

Selv om Daniel var en av de få informantene som tok opp dette eksplisitt, viser hans oppfatning til en fortelling som er mye diskutert i det mer internasjonale forskningsfeltet på bifobi. Oversatt blir det referert til som 'dobbel diskriminering', og er definert som diskrimineringen som bifile kan møte fra både heteroseksuelle og homoseksuelle miljø (Ochs, 1996). Mulick og Wright, som bekreftet konseptets eksistens gjennom sin forskning, trekker fram at ofte blir alle skeive, uavhengig av identitetskategorier, gruppert sammen (2011, s. 454). Fortellinger slik som Daniel sine, viser at i tillegg til at bifile har unike problemer i en generell forstand, er ikke alle ikke-heteroseksuelle én homogen gruppe og bifile kan også møte unike problemer innenfor disse miljøene.

Hvorfor fordommer også kan dukke opp i skeive miljøer, har blitt beskrevet som vanskelig å kartlegge ettersom det er et komplisert problem (Weiss, 2003). Daniel, basert på sine forståelser, teoretiserer at det kan komme av at bifile kan oppfattes som å ha 'straight-passing' privilegier. Med tiltrekning til flere kjønn, kan bifile havne i forhold som på utsiden ser ut som heterofilt, med partner av motsatt kjønn fra de selv, og dermed potensielt unngå like mye hets som de med et mer åpent skeivt forhold. Daniel reflekterer at disse holdningene kan gjøre at bifile ikke føler seg velkommen i Pride eller skeive miljø.

Daniel: «Litt av det kommer sikkert fordi de mener at de som er bi får 'slippe unna' når de kan velge et heterofil forhold. (...) Jeg synes bare det virker så absurd egentlig, men man hører det stadig vekk.»

Med andre ord kan vi se en forståelse om negativitet fra andre skeive basert på et oppfattet privilegium som bifile har til å kunne ikke være åpenlyst skeive i offentlige forum. Likevel vil jeg argumentere at denne forståelsen også baserer seg på negative forståelser av biseksualitet og bidrar til usynliggjøring. Først og fremst gjennom konseptet med å ha 'straight passing' privilegier. Disse antatte privilegiene kommer basert på hvordan bifiles identitet blir fjernet, og de blir ansett som monoseksuell av samfunnet utenfor. Med andre ord, formodningen om at bifile enklere kan modulere atferd for å unngå å møte homofobi, går på bekostning av at identiteten, i de tilfellene hvor man lever monogamt med en partner av motsatt kjønn, vil bli usynlig for omverdenen.

Det ligger også i Daniels gjentagelser en forståelse om at bifile kan 'velge' å være heterofile og dermed velge seg unna hetsen som andre skeive grupper møter. Dette impliserer at biseksualitet er et valg, som forsterker ideen om orienteringen som useriøst. Det er også problematisk i den forstand at See og Hunt argumenterer for at oppfattelsen hvor bifile må velge mellom homoseksualitet og heteroseksualitet bidrar til diskrimineringen de kan møte (2011, s. 293). Dette er særlig på grunnlag av at bifile kan bli anklaget for å unngå dette valget for å holde på det antatte heteroseksuelle privilegiet (McLean, 2007, s. 157). Med andre ord ser vi at selv om usynliggjøring fra skeive miljøer baserer seg på noen av de samme fordommene og bruker de samme taktikkene som generell bifobi, ligger det også flere forståelser til grunne.

Gjennom intervjuet, forteller Daniel at han også har møtt på usynliggjørende holdninger fra heterofile venner. Selv om han føler at det ikke kommer fram så mye i det daglige livet, merker han at det kommer fram mer i det skjulte – for eksempel gjennom nedlatende kommentarer som minimerer eller de-legitimerer bifiles orientering. Møtet med disse holdningene, både fra internettforumer og indirekte fra mennesker han kjenner fysisk, gjorde at Daniel i en periode ble i tvil på sin egen legning.

Daniel: «Jeg tror det ledet til at det var en god stund der jeg var usikker på om jeg faktisk var bifil. Fordi, ja, er det bare en fase? Er det bare noe jeg innbiller meg? Men nå vet jeg at det er et faktum at jeg liker litt av begge deler.»

Han forteller at denne tvilen kom til tross for at hans orientering ikke er en så stor del av hans hverdag. Usikkerheten på egen legning kom som et resultat av å møte usynliggjøring fra flere miljøer, ettersom han opplevde å møte samme negative oppfattelser om biseksualitet som kommer fra heterofile miljøer, som fra andre skeive. Særlig reflekterer hans spørsmål om hvorvidt han bare er i en fase Alerie og Gaudets funn om at bifile blir usynliggjort gjennom at orienteringen framstilles som noe midlertidig. Man kan også se spor av teknikken hvor det blir stilt krav for å være 'ekte' bifil, når Daniel etablerer at han faktisk er tiltrukket til begge kjønn – under ordene ligger det et hint om at han tvilte på at han var nok tiltrukket til begge kjønnene.

Likevel forteller Daniel også på at han opplever at skeive kan være mer komfortable med folk som identifiserer seg som noe annet enn heterofile, og føler at dette er på grunnlag at man som skeiv har en del erfaringer til felles – til tross for differensierende preferanser. Dette faller også i samsvar med McInnis et al. sine funn, som så at bifile kilder av alle kjønn møtte mer negativitet fra heterofile enn skeive individer (2022).

5.6. Refleksjoner og sammendrag

I dette kapittelet har jeg analysert informantenes fortellinger for å undersøke hvilke holdninger mot bifile som dukker opp. I tillegg til å generelt se på hvordan bifobi kan ta ulike former, har jeg særlig undersøkt hvordan disse holdningene kan bidra til å usynliggjøre biseksualitet som en orientering og hvordan dette kan påvirke unge bifile som må håndtere at identiteten deres blir ansett som noe useriøst.

Jeg finner at informantene forteller om ulike former for usynliggjøring, enten basert på opplevelser de selv har hatt eller basert på observasjoner de hadde gjort seg. Det er mange måter denne usynliggjøringen utarter seg på, og gjennom informantenes fortellinger kan vi se mange av Alerie og Gaudets foreslåtte mekanismer for usynliggjøring. Det er vanskelig å separere hendelsene inn i én spesifikk kategori, da man ofte kan lese en tilstedeværelse av flere former for fordommer i fortellingene informantene trekker fram. I tillegg forstår de også at det finnes fordommer mot bifile, som for eksempel bifile som hyperseksuelle, som ikke er direkte nevnt som en usynliggjørende mekanisme, men som jeg fortsatt vil argumentere tar utgangspunkt i negative stereotyper. Dette bidrar til å fremstille biseksualitet som noe useriøst.

Jeg vil argumentere for at gjennom å sette sammen alle opplevelsene og forståelsene, skapes et større bilde av hvilke fordommer mot bifile som eksisterer i Norge, samt

hvordan biseksualitet i seg selv blir ansett. Mange av informantene følte at identiteten deres ikke ble tatt seriøst, på bakgrunn av nevnte møter med kommentarer og hendelser som sammenlagt gir et inntrykk om at biseksualitet ikke blir sett på som et legitimt valg – som dermed impliserer at de heller ikke blir sett på som legitime. Mye av bifobien som kommer fram kan ses som grunnlagt i stereotypier og forståelser ikke-bifile har om biseksualitet. Det er også viktig å nevne at disse negative forståelsene kan komme fra alle miljøer – også skeive. Selv om bifobien kan komme fram på ulike måter, er den fortsatt basert på de samme forståelsene. Dette kan gjøre det vanskeligere for bifile å diskutere de unike fordommene de møter med ikke-bifile mennesker.

Når man legger sammen alle fordommene bifile kan møte, skapes også et bilde av et nytt problem som unge bifile må navigere. I både tidligere forskning og egen analyse, kan det ses at alle de ulike mekanismene og formene for bifobi inneholder motstridende forståelser om hva som utgjør 'seriøs' biseksualitet. Dette gjør at 'kravene' man må møte for å kunne bli sett på som legitim bifil også har en tendens til å bli motstridende. Det blir raskt umulig å navigere seg gjennom disse kravene og opptre korrekt med den aksepterte versjonen av biseksualitet, fordi den ikke finnes. For eksempel ser vi en forståelse om at bifile må like begge kjønn like mye og i tillegg må bevise denne attraksjonen utenfor å kun erklære den. Men det finnes også en negative forståelse om bifile som hyperseksualiserte, som man kan risikere å bli anklaget for dersom man forsøker å bevise attraksjonen sin fysisk. Jeg vil argumentere for at kravene blir et røykteppe man ikke kan navigere seg gjennom på en legitim måte, noe som er med på å videre delegitimere biseksualitet. Uansett hvordan unge bifile forsøker å oppføre seg for å bli tatt seriøst, står de i fare for å møte fordommer.

Jeg vil argumentere for at bifobi, med alle sine ulike former og mekanismer, er et problem som unge bifile i stor grad må navigere seg gjennom og ta stilling til. Mye er grunnlagt i forståelsen om at biseksualitet ikke er noe som man seriøst gjør, og at unge mennesker som identifiserer seg som sådan også står i fare for å ikke bli tatt seriøst.

6: Bifobiens kjønnede former

“På hvilke måter spiller kjønn en rolle i de unge bifiles fortellinger om bifobi?”

6.1. Introduksjon

I foregående kapittel ble det undersøkt ulike måter bifobi kan utarte seg på. I dette kapitlet ønsker jeg å utforske dette konseptet videre, og se på hvilken rolle oppfattet kjønn har på måter bifobi forekommer. Wandrey et al. mener at biseksuelt stigma i mange tilfeller er kjønns spesifikt, og at biseksuelle identiteter blir oppfattet forskjellig basert på individets kjønn (2015, s. 205). Lignende skriver også Alerie og Gaudet at forskning indikerer at kjønn spiller en rolle i hvordan unge mennesker opplever biseksualitet (2013, s. 192). Videre mener de at kjønn former hvordan identiteten blir sett, og at for å kunne forstå hvordan individer selv forholder seg til biseksualitet, må man ta i betraktning faktorer slik som heteronormativitet og kjønn (ibid, s. 197). Med

andre ord indikerer tidligere forskning at kjønn har en sterk innvirkning på bifobi og biseksualitet generelt – både når det kommer til hvilke holdninger man møter og hvordan de tar form.

Tematikken om hvordan bifobi blir påvirket av kjønn dukket gjentagende opp i mine egne intervjuer. I flere av intervjuene ble temaet tatt opp av informantene før vi kom til delen som eksplisitt handlet om kjønn og kjønnsidentitet. Mange av informantene delte en oppfatning om at hvilket kjønn man framstår som har en påvirkning på hvilke holdninger man møter og hvordan man som bifil blir betraktet av andre. Lignende mente mange at kvinner og menn møter forskjellige fordommer basert på kjønnsuttrykket deres. De spesifikt rettede dommene kommer i tillegg til de generelle holdningene alle bifile har muligheten til å møte, og vi ser i fortellingene at mange av holdningene 'bygger videre' på tidligere etablerte mekanismer for bifobi.

I dette kapittelet ønsker jeg å utforske konseptet om bifobi som kjønn i nærmere detalj. Først og fremst vil jeg starte med å kortfattet diskutere faktorer som ligger til grunne for analysen, slik som forståelser av kjønn – spesifikt måten å tenke om kjønn på som binært. Dermed vil jeg trekke fram informantenes forståelser av kjønns-spesifikke fordommer, for å analysere påvirkningen kjønn har i hvilke holdninger man møter og for å undersøke hva som ligger til grunne for disse utartelsene. Jeg ønsker så å rette blikket utover, og drøfte om hva informantenes forståelser kan fortelle oss i en større samfunnskontekst. Jeg argumenterer at det ligger kulturelt kodete forståelser til grunne for kjønnete holdninger, og at vi gjennom å analysere dette kan undersøke både hvordan biseksualitet i seg selv blir forstått, forståelser om kjønn, og om det norske samfunn som heteronormativt.

6.2. Forståelser av kjønn

For å kunne drøfte informantenes forståelser av kjønnete former for bifobi, er det først relevant å kortfattet legge fram relevante konsepter som spiller inn på fortellingene deres. I teorikapittelet, diskuterte jeg forståelser av kjønn – både Butlers tanker om kjønn som en performativ rolle, som man konstant utfører og repeterer i samspill med kjønnete normer i samfunnet, samt hens avvisning av kjønn som essensielt og binært.

Til tross for kritikker av kjønnsbinæritet, kan det likevel anses at dette er et dominerende system som ligger til grunne i samfunnet informantene befinner seg i, og at det vil påvirke både hvordan de blir forstått, hvordan de blir behandlet, og hvordan de forstår seg selv – og dermed hvordan de gir mening til sin egen verden. For eksempel kan vi gjennom språk se at informantene selv er preget av dette systemet; flere brukte prosentandeler eller delte kjønn opp i to når de forklarte forståelsen av sin egen orientering, særlig når de diskuterte preferanser. En informant visualiserte attraksjonen gjennom en skala fra én til hundre, hvor mann og kvinne var på hver sin side. Til tross for dette avklarte noen av de at de ikke trodde på at det bare fantes to kjønn eller at de ikke ønsket å sette seg selv inn i en 'bås' kjønnsmessig.

Det kan her også trekkes fram hvordan man ser på seg selv, ikke nødvendigvis samsvarer med hvordan man blir ansett av andre. Tilsynelatende kjønnsuttrykk, både til seg selv og partner, vil kunne påvirke hvordan man blir møtt og hvilke holdninger man

møter basert på denne. I en kultur som belager seg på forståelsen av at alle er homofile eller heterofile, som er en tanke vi vil se gjennomgående i den kommende analysen, vil identiteten til en bifil person bli avgjort basert på hvem de er sammen med (Ochs, 1996). Denne forståelsen kan også bli sett hos informantene, da enkelte av de klassifiserer forhold basert på kjønnet til en partner, som for eksempel 'homofilt forhold' angående to gutter, selv om én er bifil.

6.3. Jenter som kliner

Ett tema innenfor kjønnsespesifikke holdninger som regelmessig dukket opp under intervjuene, var forståelsen om bifile kvinners orientering som midlertidig og ikke legitim. Tidligere har jeg undersøkt hvordan framstilling av orientering som midlertidig fungerer som en bifobisk mekanisme som alle bifile kan møte, men det kom fram at spesielt kvinner er utsatt for disse holdningene og at de ofte er kjønnsrettet.

Spesielt følte flere av informantene at kvinner i større grad var utsatt for å bli anklaget om å lyve om orienteringen sin eller ikke bli tatt seriøst som bifil. Det ble tatt opp hvordan de opplevde at flere unge kvinner enn menn kom ut offentlig som bifil, og drøftet rundt hvordan dette kan bidra til at kvinners biseksualitet blir ansett som en trend av utenforstående.

Daniel: «Jeg hører stadig vekk at jenter blir sagt at de bare går gjennom en fase på ungdomsskolen, hvor alle bare blir bifile liksom (...) At de rett og slett ikke blir tatt seriøst, at de gjør det for oppmerksomhet. »

Videre forteller han at han har hørt i flere tilfeller om jenter som nesten blir sett ned på grunnet orienteringen deres. Som tidligere nevnt, kan alle bifile bli beskyldt for å være i en fase, men spesielt jenter kan bli ansett som å være 'besøkende' av bifil orientering (Wandrey et al., 2015, s. 205). Wandrey trekker videre fram at forskning indikerer at dette er en stereotypi uten rot i virkeligheten; biseksualitet kan bli sett på som en overgangsperiode, men veldig få bifile kvinner endret identiteten sin til enten heterofil eller lesbisk etter et tiår (ibid). Til tross for disse funnene, var denne holdningen stadig observert av informantene.

Andre informanter deler perspektivet om at flere jenter enn gutter kommer ut i ung alder. Det kan vurderes om at denne ujevnheten blant hvem som er åpne, hvor det tilsynelatende kan virke som om flere jenter identifiserer seg som bifile, kan bidra til oppfattelsen om at det er en 'trend' blant jenter. Liva er en av de som opplever at selv blant de som generelt aksepterende, kan det komme fram holdninger om at biseksualitet har blitt en 'greie' blant jenter. Hun reflekterer om hvorvidt den ujevne kjønnsforskjellen kan være med på å skape et falsk inntrykk om at unge erklærer seg som bifile fordi det er kult eller fordi de ønsker å oppnå popularitet. På sin side tror hun ikke at den økte åpenheten blant unge jenter i dag skyldes et ønske om å vinne sosial favør, men heller er påvirket av de endrede sosiale omstendighetene.

Liva: «Jeg tror jo for såvidt det handler mye mer om det er mye mer aksepterende nå å komme ut, det å akseptere sin egen seksualitet og legning, mer enn at det er populært å være bifil eller skeiv.»

Hun uttrykker en forståelse om at det i dag er enklere å være åpen om egen orientering, som senker terskelen for unge bifile som ønsker å komme ut og åpent identifisere seg som sådan. Dette kan stemme med hvordan holdningsundersøkelser viser at negative oppfattelser mot skeive har gått ned de siste årene (Bufdir, 2017). Om flere velger å være åpne enn tidligere, kan det føre til en oppfatning om at flere nå er bifile – noe som kan virke inn på misforståelsen om at det har blitt en trend. Likevel kan vi stille spørsmål om hvorfor informantenes oppfattede kjønnsbalanse er så ujevn blant jenter og gutter når det gjelder det å komme ut, spesielt i ung alder.

Gjennom intervjuene, forteller noen av informantene at de føler det kan være enklere for jenter å være bifile, eller i det minste å være åpen om det. Informanter av begge kjønn nevnte dette. Likevel kom det også fram at til tross for denne forståelsen, mente ingen at det å være kvinnelig bifil var problemløst – bare at de anså at det var enklere i spesifikke situasjoner, slik som for eksempel å eksperimentere eller kysse andre jenter offentlig uten å bli dømt på samme måte som de føler mannlige bifile ville blitt i samme situasjoner. Simen trekker fram at jenter som kysser hverandre er ansett som mer normalt.

Simen: «Da mener jeg ikke at det er aksept i den form av, blant skeive folk eller i det hele tatt, at du er bifil. Det er ikke det jeg mener. Aksepten er at du har mer mulighet til å eksperimentere på en måte som ikke blir sett på som rart.»

Han understreker at det ikke nødvendigvis er orienteringen i seg selv som blir akseptert, men heller de overfladiske handlingene. Vi ser en tanke om at jenters handlingsrom er større enn gutters på disse områdene. Denne tankegangen er ikke bare delt av informantene, men er underbygget av tidligere forskning som viser til eksistensen av lignende oppfattelser. For eksempel ble en studie gjort blant heteroseksuelle universitetsstudenter, som indikerer at kvinnelig biseksualitet er ansett som mer akseptert enn mannlige biseksualitet (Alerie & Gaudet, 2013, s.194). Selv om studien ble gjort for en stund siden, støttes den av mer oppdaterte tall fra Norge; en holdningsundersøkelse gjennomført i 2017, viser at flere nordmenn har positive holdninger til bifile kvinner enn bifile menn (Bufdir, 2017). Samtidig kan det også poengteres at denne aksepten kommer med grenser, ettersom bifile kvinner fortsatt blir stigmatisert (Alerie & Gaudet, 2013, s. 194). Dette narrative ser vi tydelig gjennom informantenes historier og deres oppfatninger om hvilke holdninger kvinner spesifikt møter.

Her kan myntens bakside vurderes. Jeg foreslår at grunnen til at kvinner blir gitt større handlingsrom til å utforske offentlig er i samspill med hvordan identiteten deres ikke blir tatt seriøst, og at når de 'oppfører seg bifilt', for eksempel gjennom å vise affeksjon, blir ikke disse uttrykksformene ansett som legitime, bifile handlinger. For til tross for at noen kilder følte at jenter hadde det enklere, kom det også jevnlig opp tanker om at jenter ikke ble tatt seriøst som verken bifile eller skeive.

Liva: «Men jeg tror nok det heller det er mer vanskelig, spesielt i det norske vestlige samfunnet, å ta forhold mellom to kvinner seriøst. Og jeg tror nok det da blir vanskeligere å skulle ta kvinner som identifiserer seg selv som bifile seriøst i lengden.»

Selv om det ligger en antatt toleranse til grunn i det norske samfunnet, er toleranse og aksept to ulike konsepter. Livas utsagn peker ikke bare på mekanismen som delegitimerer bifiles orientering, men også at aksepten som bifile jenter eventuelt kan bli tildelt har en utløpsdato. Når biseksualitet blir ansett som en fase, ligger det også en antagelse om at denne fasen på et tidspunkt vil gå over. Dette kommer tydelig fram i Livas videre refleksjoner. Hun føler at dersom hun hadde fått seg en kvinnelig kjæreste, ville det blitt akseptert av de rundt henne. Men hun tror at dersom hun hadde giftet seg med en annen kvinne, så hadde det blitt møtt annerledes.

Liva: «De hadde de gått rundt og ventet på at vi skulle skilles og fått en ordentlig mannlig kjæreste. Det er en viss aksept, men jeg tror folk blir litt sjokkert av brekkingen av normen og endring av de vanlige normene i samfunnet.»

Med andre ord, er overfladisk biseksualitet til en viss grad tillatt for jenter, under antagelsen om at de gjennomgår en fase som de en dag vil forlate, og dermed ikke bryte med de tillatte normene i samfunnet. Eventuelt kan seksualiteten deres bli fjernet fullstendig gjennom at de blir ansett som heteroseksuelle fra starten, ettersom to unge kvinner som kysser i offentligheten er mer sannsynlig til å bli oppfattet som hetero enn skeiv (Alerie & Gaudet, 2013, s. 193). Det kan også her vurderes om seksualisering av kvinners identitet også er en faktor innenfor dette.

Helene: «Jenter er de litt mer snille med, men når gutter sier at de er bifile så går det litt sterkere inn – de klarer ikke takle gutter sammen med andre gutter. Jenter de... mange synes det er sexy eller søtt.»

Ergo, muligheten for at jenters offentlige, bifile handlinger kan bli noenlunde akseptert fordi noen får noe 'ut' av det, i form av at jenter som viser affeksjon for andre jenter kan bli ansett som tiltrekkende. Dette kan også kobles til hvordan Wandrey et al. finner at en stereotype rettet mot bifile kvinner er at de bare oppfører seg åpent bifil med formål om å tiltrekke seg mannlig oppmerksomhet (2015, s. 205). Biseksualitet hos kvinner blir ansett som et verktøy, hvor man tiltrekker seg menn ved å være 'sexy'.

Under denne betingede aksepten, finner vi tydelige preg av bifobi til verks. Til tross for bifile kvinners mulighet til å i større grad gjøre identiteten sin offentlig, blir de fortsatt ikke tatt seriøst eller ansett som ekte bifile. Usynliggjøring ligger sterkt til grunne, og vi kan se at mekanismer slik som å sette umulige krav eller framstille biseksualitet som noe midlertidig spiller inn.

6.4. «Sønnen min er ikke homo»

På motsatt side av tanken om at bifile jenter egentlig er heteroseksuelle, finnes forståelsen om at bifile gutter egentlig er homofile - de bare tør ikke å innrømme sin egentlige legning, og bruker bifil orientering som et 'skalkeskjul'. 'Eline' er blant informantene som trekker fram konseptet.

Eline: «Også merker jeg ofte at når det er gutter som er bifile, så tenker mange at åh, de er egentlige homofile, de bare tør ikke å komme ut som det helt enda.»

Sitatet kommer fra når hun legger fram om hvilke holdninger hun oppfatter at det finnes til bifile. Hun går nærmest umiddelbart rett til å dele holdningene inn i kjønn, hvor hun først trekker fram hvordan hun føler at jenter blir sett, før hun deler denne oppfattelsen om hvordan gutter oppfattes. Ettersom hun faller innenfor kategorien kvinne og fremtrer i takt med dette, er hennes oppfattelser basert i observasjoner gjort fra eget ståsted og fortellinger fra andre. Likevel støttes denne oppfatningen av tidligere forskning; SFHRC finner i sin rapport at to menn som holder hender oppfattes som homofile (2011), og Barker et al. viser at biseksualitet ofte er sett på som en overgangsperiode mot homoseksualitet (2013). Lignende ser vi også opplevelser og fortellinger fra informantene som faller innenfor denne oppfattelsen. 'Tom' er en av de som har møtt denne holdningen, og forteller om da han måtte navigere en situasjon hvor han ble markert med feil orientering.

Tom: «Jeg sa det først til pappa, for det var han jeg bodde med på den tida og det er den eneste negative reaksjonen jeg har fått. Han sa: 'Sønnen min er ikke homo', og jeg bare: 'Det er helt korrekt, det er han ikke. Han er bifil'.»

Under intervjuet legger Tom vekt på at det er viktig for han å være åpen om orienteringen sin. Selv om han forteller at han for det meste har møtt positive eller nøytrale reaksjoner, trekker han fram dette møtet som en av de negative han har hatt. Her ligger holdningen om at mannlige bifile egentlig er homofile sterkt til grunne for situasjonen.

I Toms gjengivelse kommer farens negative reaksjon umiddelbart. Dette skiller seg fra mange av de andre informantenes fortellinger, i den form av at negativiteten kommer aggressivt og direkte mot Tom. Faren skjuler ikke sine negative holdninger bak kommentarer, men uttrykker den direkte. Selv om negativiteten ikke nødvendigvis er rettet mot biseksualitet som et konsept, blir Toms orientering fortsatt hardt avvist og han må forholde seg til denne benektelsen av hans identitet.

Usynliggjøringen blir også gjort veldig direkte i dette narrative. Når Tom erklærer seg selv som bifil, avviser faren hans at orienteringen eksisterer komplett og hopper direkte forbi den. Det blir ikke stilt spørsmål ved om dette egentlig er Toms orientering – isteden blir biseksualitet som et konsept direkte avvist. I gjengivelsen kan det ses at faren umiddelbart fester seg ved at sønnen hans sin orientering inkluderer tiltrekning til andre menn, og dette blir vektlagt. Det at Tom fortsatt også er tiltrukket til kvinner legges til side, da muligheten for at sønnen kan ende i et tilsynelatende homoseksuelt forhold blir et reelt alternativ. Faren prøver muntlig å avvise denne muligheten, som gjør at Tom må argumentere imot denne avvisningen.

Tidligere undersøkelser viser at ofte blir bare én side av bifiles seksualitet vektlagt, ergo at bare tiltrekning til ett kjønn aksepteres (Alerie & Gaudet, 2013, s.194). Denne oppfattelsen kan ses på som en faktor i konflikten, samt til hvordan både menn og kvinners biseksualitet forsvinner. Denne situasjonen demonstrerer også hvordan bifile kan møte både bifobi og homofobi. Wandrey et al., som gjorde en analyse på bifile kvinner sine opplevelser med å komme ut, er blant forskerne som har undersøkt dette. De finner at homofobiske holdninger spesielt kan forekomme når man diskuterer delen av biseksualitet som innebærer attraksjon til samme kjønn (2015, s. 209). Wandrey trekker også fram at bifile kan møte disse homofobiske holdningene når de 'kommer ut'

til venner og familie, noe som gjenspeiles i Toms opplevelser. Farens homofobiske holdninger overføres til bifile på bakgrunn av kapasiteten for tiltrekning til samme kjønn, og Tom må dermed på nytt etablere orienteringen sin ved å erklære at han er bi. Derimot må han denne gangen gå imot to former for fordommer.

Denne oppfatningen om bifile menn som homofile, kommer tilbake igjen i Tom sitt intervju, og dukker opp i en lignende kontekst når han drøfter om hvordan han føler at foreldrene hans ville reagert om han ville blitt sammen med en av samme kjønn. Selv om han raskt nevner at han ville fått 'hørt det' fra faren, er det morens eventuelle reaksjon han tar opp.

Tom: «Hun er veldig aksepterende, men jeg vil se for meg at hun hadde oppført seg annerledes om jeg kom hjem med en gutt. Jeg tror hun hadde behandlet meg litt annerledes, at hun hadde behandlet meg som om jeg var homo liksom, at jeg hadde vært stereotypisk homofil.»

Selv om han oppfatter moren som generelt støttende og aksepterende til orienteringen hans, føler Tom at muligheten er stor for at hun også ville glemte av identiteten hans som bifil og heller ansett han som homofil – på en litt mindre aggressiv måte enn faren. Selv om intensjonene ikke nødvendigvis er ment vondt, kan vi fortsatt lese en oppfattet forståelse implisert gjennom endret atferd mot Tom. Resultatet er fortsatt en forsterkelse av tanken om Tom som egentlig homofil. Det ligger også mye i utsagnet om hvordan han tror at moren ville sett på han som 'stereotypisk homofil'. Her kan man trekke inn det feminine stigmaet som kan feste seg på homofile menn, og som Tom også står i fare for å pådra seg gjennom at hans tiltrekning til andre menn blir ansett som den dominerende delen av identiteten hans. Dermed er det ikke bare homofobiske holdninger bifile kan bli utsatt for, men også stigmaer.

Innenfor denne holdningen om bifile menn som egentlig homofile, kan vi se en basis i holdningen om at det å være bifil kun er en fase – som Alerie og Gaudet etablerer som en form for usynliggjøring. Gjennom denne tanken, hvor menn blir forventet å erklære seg selv som egentlig homofile, ser vi oppfattelsen om at det å identifisere seg som bifil er noe man gjør midlertidig mens man finner fram til sin *egentlige* identitet.

Mens Eline og Tom diskuterer koblingen menn får som homofile, trekker Simen fram en oppfatning fra motsatt side; han forstår at bifile menn også kan bli sett på som i en utforskningsfase, og kan få en forventning om å slå seg ned som heterofile til slutt.

Simen: «De ser på det nesten som en fase. Man har noen one night stands med menn, men man skal alltid ha en kone til slutt. Det skal jo passe inn i det heterofile, normative samfunnet etter hvert.»

Han oppfatter at 'de', ergo det utenforstående storsamfunnet, ikke tar orienteringen hans seriøst og ikke ser han som legitim. Her ordlegges det direkte at biseksualitet blir sett på som en fase, på en mer direkte måte enn jenter møter. Forventningene legges klart fram. På samme måte som jenter får rom til å midlertidig utforske når de er unge, føler han at gutter får betinget rom til å ha seksuelle opplevelser. Det ligger likevel en dikotomi her. Selv om det diskuteres at jenter i større grad blir akseptert, gjengis det også anklager om at identiteten deres kun gjøres for oppmerksomhet. I Simens forståelser kan vi lese en annen form for ettergivenhet hos gutter, i form av at seksuelle

uttrykk for biseksualitet kan bli akseptert uten større sanksjoner – så lenge de ikke vedvarer. Gjennom å spesifikt trekke fram 'one night stands' som akseptabelt, kan det også peke på en forventning om at denne utforskningen blir gjort privat.

Her kan man vurdere at måten heteronormativitet ligger til grunne i samfunnet som informantene orienterer seg i, har en påvirkning. Det eksisterer en normativ måte å organisere parforhold på, hvor man ikke bare er monogam og stabil, men helst skal det resultere i barn i tillegg (Røthing & Svendsen, 2010). Simens utsagn viser til dette presset, gjennom uttalelsen at man alltid skal ende med 'kone og barn' til slutt. Selv om man mellom Simen og de andre informantene kan se en narrativ konflikt blant hvordan de oppfatter at menns biseksualitet blir behandlet, ligger likevel det samme grunnlaget i fortellingene. Om menn blir forstått som utforskende eller som feige, males det fortsatt et bilde av orienteringen deres som midlertidig og det legges en forventning om at uansett hva de velger, vil de ikke bryte aksepterte normer.

Selv om mange av de samme fordommene ligger til grunne som til bifobien kvinner møter, utspiller de seg på andre måter. Selv om menn i større grad aksepteres i samfunnet som skeive, kommer det på bekostning av at de ikke blir ansett som bifile. De blir i større grad forstått som homofile, og biseksualitet blir sett på som et skalkeskjul. Ergo, fjernes identiteten deres, men på en annen måte enn kvinners. Dette kan eventuelt kobles sammen med hvordan flere av informantene oppfatter at menn står i større fare for å bli trakassert eller sanksjoner dersom de offentlig oppfører seg som skeive. Dersom biseksualitet blir ansett som et valg mellom to binære seksualiteter, tilsier det også at menn aktivt velger å ta på seg skeivhet dersom de offentlig er sammen med en annen mann og at de dermed da også velger å underlegge seg hetsen de kan møte. Når de i tillegg villig velger å 'gi bort' en del av maskuliniteten sin i offentlighetens øyne gjennom å være i et forhold med en mann, kan ikke skeivheten deres i like stor grad betviles som hos kvinner.

Det er verdt å nevne at når informantene diskuterte tematikken om kjønne holdninger, kom det fram flest fortellinger om holdninger knyttet til jenter. Selv om mye var likt, kom det også fram forskjellige refleksjoner som gikk bredt på temaet. På den andre siden, når de diskuterte hvordan gutter blir oppfattet, var forståelsene begrenset og det var mye av det samme som kom tilbake. Dermed kommer mange av holdningene fram gjennom hvordan bifile gutter stilles opp mot mot bifile jenter i fortellingene, og forståelsene kommer i stor grad fram gjennom hva som ikke blir sagt. Dette er ikke et uventet fenomen. Tidligere forskning viser at kunnskap rundt holdninger og stereotyper som rammer bifile menn er en mangelvare og lite undersøkt, til tross for at det finnes tydelige bevis på at det finnes spesifikke fordommer mot dem (Zivony & Lobel, 2014, s. 1165). Tall fra Norge viser at flere er negativt innstilt til bifile menn (Bufdir, 2017) og en undersøkelse viser at de blir møtt av diverse bifobiske stereotyper, slik som forståelser om bifile menn som forvirret eller upålitelige (Zivony & Lobel, 2014, s. 1165). Selv om de fleste av informantene var enige i at bifile menn hadde egne problemer, ble ikke eksempler på disse problemene i like stor grad trukket fram – som kan indikere at menns usynlighet også kan være et problem i det norske samfunnet.

6.5. Refleksjoner

Mange av mekanismene og formene for bifobi som ble presentert i forrige kapittel, 'gay light – den konstante kampen mot usynliggjøring', har også muligheten til å ta kjønnete former, hvor fordømmene spesifikt retter seg mot et kjønn. Gjennom analysen gjort i dette kapitlet kommer det fram et tydelig bilde av hvordan kvinnelige og mannlige bifile kan bli forstått forskjellig basert på hvilket kjønnsuttrykk de har, og at det ligger spesifikke antagelser i fordømmene. I tillegg til den generelle bifobien alle bifile kan møte, står man som ung, norsk bifil også i fare for å møte egne former basert på kjønn man blir antatt som.

Selv om fordommer mot menn og kvinner blir satt i opposisjon til hverandre, og utspiller seg på forskjellige måter, kan man lese at de samme mekanismene og kulturelle normene spiller inn på de kjønnete formene bifobi tar. Når fortellingene analyseres i detalj, kan man se at de samme fordømmene ligger til grunn for formene, og den kvinnelige og mannlige opplevelsen kan ses som hver sin side av den samme mynten. For eksempel kommer det gjennom fortellingene fram et bilde av at mens kvinners biseksualitet, og påfølgende normbryting, blir akseptert midlertidig, blir menns biseksualitet i større grad akseptert i lengden, men avvist i øyeblikket. I begge tilfellene møter de motstand og resultatet er det samme: orienteringen blir i stor grad usynliggjort, og man kan lese en forventning om å holde med samfunnets akseptable normer for organisering av forhold.

Gjennom fortellingene kan man også drøfte hvilke kulturelle forståelser som påvirker situasjonene og fordømmene som gjengis. Særlig vil jeg her trekke fram forståelsen om kjønn som binært Norge; selv om grunnlaget er det samme, rettes det fortsatt forskjellige holdninger mot kvinner og menn. Når mann og kvinne blir sett som motsetninger, vil også fordommer kunne antas å utforme seg på motsatt vis. Jeg vil også argumentere om at samfunnets forståelser av de binære kjønnene også vil ha en påvirkning, og at dette kan leses gjennom hvordan kvinner blir antatt heterofile og menn blir antatt homofile. Dette kan tenkes å kobles tilbake til det tidligere nevnte konseptet om feminint som underlagt maskulint. Kvinner møter anklager om å kalle seg bifile for å tiltrekke seg menn, mens menn på sin side også anklages for å egentlig være homofile, men redd for å ta på seg et større, feminint stigma. Med andre ord ligger den samme antagelsen om begge kjønn som søkende etter mannlig partner tilstede i begge forestillingene.

7. Konklusjoner

7.1. Hovedfunn i oppgaven

Jeg startet oppgaven med problemstillingen: 'Hvilke holdninger opplever unge bifile at det finnes mot de i dagens Norge?'. Ved å ta utgangspunkt i dette spørsmålet, anser jeg at jeg sammen med mine informanternes historier, gjengivelser og observasjoner har klart å skape innsikt i deler av hvordan unge, norske bifiles liv er. Spesielt har det dukket opp

inntrykk om hvilke holdninger de må forholde seg til, og hva det gjør med noen å møte fordommer rettet mot deres seksuelle orientering.

Det er spesielt enkelte innsikter som stikker seg fram som viktige funn i forhold til hvordan det er å være ung bifil i Norge i dag. Gjennomgående viser analysene mine til at fordommer mot bifile i stor grad finnes og er et problem unge bifile må forholde seg til. Dette kan være spesielt vanskelig da disse fordommene ofte kommer fram indirekte, gjennom kommentarer og handlinger som baserer seg på stereotypiske forståelser av biseksualitet. Tydeligst av alt ser jeg at norske bifile, på lignende vis som vi ser i internasjonalt forskning, står i fare for å ikke bli tatt seriøst i sin legning og at de i sine daglige liv må håndtere hvordan orienteringen deres kan bli ansett som en ikke legitim identitet av samfunnet rundt dem. Gjennom hele analysen, og spesielt i kapittelet 'Gay light - den konstante kampen mot usynliggjøring', fant jeg at usynliggjøring av biseksualitet i stor grad bidrar til å fremstille orienteringen som noe useriøst.

Fordommenes skjulthet kan spesielt anses som et problem når vi ser hvilke konsekvenser de kan ha. Selv om narrativene kan forsvinne fra både forskning og offentlige diskurser, kan vi se i informanters fortellinger at møter med negativitet rettet mot bifil orientering kan påvirke bifile i stor grad. I kapittelet 'En skal tidlig krøkes', kommer det fram at tidlige møter med fordommer blir sittende i kroppen og i minnet. Det internaliseres. Disse møtene kan ses å farge informantenes oppfatninger av alt tilknyttet deres identitet. I fortellingene kommer det et inntrykk av at informantene er 'klok av skade', og selv de som framstår som mest åpne og sikre i sin identitet, kan være nølende på grunnlag av tidlige erfaringer. De har opplevd hvor stygge bifobien ulike former kan bli, eller de har sett konturene av bifobien og frykter den i livet sitt, til tross for at de lever i et samfunn som setter aksept og toleranse som sine selverklærte verdier. Alle informantene hadde opplevelser av ulik alvorlighetsgrad og de fleste valgte å vurdere situasjoners trygghet for å beskytte seg selv. Med andre ord, finnes det en fortelling om hvordan unge bifile kan bli møtt med valget mellom å være sitt autentiske selv, eller å beskytte seg selv fra hets.

Unge bifile må i dag gjøre sosiale forhandlinger, ettersom problematikker slik som negative forestillinger knyttet til biseksualitet, manglende kunnskap om orienteringen og usynliggjøring spiller inn på livene deres. Disse situasjonene gjøres ofte mer kompliserte av hvordan mange uttrykk for bifobi ikke klart er basert på fordommer – med mindre man står i det. I fortellingene er mange av holdningene som dukker opp vanskelige å ta tak i, og baserer seg ofte på nok så uuttalte negative stereotyper. Med utgangspunkt i analysen av unge bifiles fortellinger ser det ut til at disse negative forståelsene kan overføres til bifile individer, ettersom seksuell orientering er en del av deres identitet. Gjennom informantenes fortellinger kommer det fram at det å måtte navigere disse sosiale situasjonene, hvor en del av deres identitet blir angrepet, kan være vanskelig og komplekst. De fleste reagerte med å vurdere flere sensitive faktorer for å justere oppførselen basert på situasjonene de befant seg i, og hadde ulike forsvarsmekanismer for å unngå nye, negative erfaringer eller sosiale sanksjoner.

7.2. Hva sier analysen samlet noe om?

Vi ser i informantenes fortellinger mange antydninger til ulike holdninger og forståelser rettet mot dem. Disse oppfattelsene om hva biseksualitet innebærer og hvordan bifile blir ansett eksisterer ikke i et vakuum. Jeg vil argumentere for at disse holdningene er skapt i en samfunnskontekst, og preges av kulturelle forestillinger som eksisterer i Norge. Gjennom informantenes historier, kan man oppfatte spor av hvilke kulturelt rådende forståelser som ligger til grunne i møtene de gjengir, og gjennom å analysere disse møtene kan det skapes innsikt om samfunnet bifile må navigere seg gjennom.

I introduksjonskapittelet ble det nevnt at vi i Norge har homotoleranse som en forestilt nasjonal verdi. Det ble også nevnt at aspekter ved denne fortellingen har blitt utfordret, og at heteronormativitet anses å i stor grad prege samfunnet og alle dens aspekter. Jeg vil, på grunnlag av min analyse, argumentere for at heteronormativitet også bidrar til oppfattelsene av biseksualitet og hvordan bifobi utspiller seg i informantenes fortellinger. Det har blitt diskutert at enkelte normer forventes å følges, uansett hvilken legning man har, på bakgrunn av at en heteroseksuell måte å organisere forhold har en tendens til å bli ansett i samfunnet som den beste. Det kan vurderes at biseksualitet i for stor grad bryter disse normene til å aksepteres. Biseksualitet blir for vanskelig å sette i en bås når det ligger en forventning om et monogamt forhold, som baserer seg på forståelser av både kjønn og seksualitet som binære konsepter. Da blir det enklere å avfeie biseksualitet som en egen orientering i seg selv. Dette kan man særlig se i kapittelet 'Bifobiens kjønnede former', hvor det kommer fram at bifile, uansett hvilket kjønnsuttrykk de har, møter avvísninger av orienteringen sin på grunnlag av at det strider med forventede normer om forhold. Jeg foreslår også at konseptene homotoleranse, heteronormativitet og kjønnsbinærhet kan ligge som påvirkende faktorer i samfunnets bifobi. For eksempel, vil forståelsen av kjønn som binært kunne skape forvirring rundt bifiles tiltrekning til flere kjønn, samt skape en forestilling om at bifile ikke kan være fornøyd med kun én partner, når de er tiltrukket av flere kjønn.

Jeg vil også foreslå, basert på funn i analysen, at bifobiens uttrykksform, hvor den i stor grad skjules eller anses som harmløs av ikke-bifile, har mulighet til å bidra til inntrykket om Norge som homotolerant. Det blir ikke rettet nok fokus mot bifobiske holdninger som eksisterer, som bidrar til å skape negative opplevelser og erfaringer for bifile. Jeg vil her også argumentere at hvordan fordommene som rettes mot bifile blir skjult, kan bidra til å usynliggjøre bifobiens eksistens i Norge, og dermed bifiles opplevelser med den. I introduksjonskapittelet startet jeg med å henvise til en undersøkelse som viser at negative holdninger mot skeive i Norge de siste årene har gått ned (Bufdir, 2017). Dette vil jeg ikke argumentere imot, men basert på fortellingene til de unge bifile jeg intervjuet, kan det også være at der er underrapportering av bifobi på grunn av bifobiens 'stille' natur – selv om forholdene i dag samlet er bedre enn de har brukt å være. Det viser at det er viktig å i større grad løfte fram bifiles opplevelser med negativitet.

Ved å vurdere disse argumentene, kan man reflektere i større grad rundt hvordan det er å være ung bifil i dagens Norge. Selv om de unge bifile som jeg intervjuet i det store og hele lever gode liv, fortalte de om å møte ulike former for usynliggjøring, spøkeliggjøring, minimering og generelt bifobi. Dette betyr at bifile stadig i Norge i dag må navigere det å ha en seksuell orientering som bryter med normen, og at dette er et normbrudd de også konstant blir minnet på av samfunnet rundt de.

7.3. Videre arbeid

Underveis i mitt arbeid har jeg identifisert flere områder hvor jeg anser at det trengs videre forskning. Først og fremst vil jeg trekke fram at det er nødvendig med mer forskning på feltet biseksualitetsforskning som en helhet. Gjennom min analyse kan man se en trend hvor mange av de unike problemene bifile møter på i sin hverdag, har en tendens til å forsvinne fra offentlige diskurser. Dette til tross for at både tidligere forskning og egen oppgave viser til at bifiles problemer i stor grad er reelle og kan medføre store konsekvenser for enkeltindividers liv. Jeg opplever at dette verken blir diskutert i stor nok grad i offentlige arenaer, eller forsket nok på.

Mitt håp er at denne oppgaven vil være et ledd i et opplysningsarbeid, hvor det i større grad blir forsket på problemene og fordommene som bifile møter i Norge. Selv har jeg begynt å peke på tematikker, men med et lavt antall informanter, er det vanskelig å si noe helt sikkert om problemet. Likevel anser jeg at gjennom å undersøke problemet fra innsiden, gjennom informantenes historier, kan man få en følelse av hvor skoen trykker og jobbe videre. Videre forskning på feltet, både kvalitativt og kvantitativt, vil forhåpentligvis kunne videre undersøke problemene og utfordringene som blir tatt opp i mine analyser. Dersom vi i større grad kan peke på hvilke problemer som eksisterer og hva som forårsaker dem, kan man i framtiden begynne å lete etter løsninger. Forhåpentligvis vil det framover komme viktige diskusjoner om norske bifiles levevilkår og hverdagsliv.

Et undertema jeg særlig ønsker videre forskning på, er på kjønnnet bifobi. Jeg oppdaget gjennom mitt arbeid at dette er et felt som ikke er nok forsket på, verken internasjonalt eller i Norge. Jeg oppfatter i tillegg at dette er et felt hvor det er store muligheter å forske videre på – allerede i min oppgave måtte jeg avgrense tematikken, og endte med inntrykket om at dette er et potensielt stort tema som fortjener mer oppmerksomhet. Spesielt oppdaget jeg i min undersøkelse på feltet at forskning på bifile menn har blitt neglisjert. Mye av den tidligere forskningen og undersøkelsene som eksisterer er rettet mot bifile kvinners opplevelser – som dog er et interessant og viktig tema, men som gjør at menns opplevelser forsvinner. Dermed ønsker jeg å oppfordre til videre forskning på spesielt denne tematikken.

8. Kildeliste

Alarie, M., & Gaudet, S. (2013) "I Don't Know If She Is Bisexual or If She Just Wants to Get Attention": Analyzing the Various Mechanisms Through Which Emerging Adults Invisibilize Bisexuality. *Journal of Bisexuality*, 13(2), 191-214, <https://doi.org/10.1080/15299716.2013.780004>

Anderssen, N., Eggebø, H., Stubberud, E. og Holmelid, Ø. (2021). *Seksuell orientering, kjønns mangfold og levekår. Resultater fra spørreundersøkelsen 2020*. https://www.bufdir.no/globalassets/global/nbbf/kjonn_identitet/seksuell_orientering_kjo_nsmangfold_og_levekar_resultater_fra_sporreundersokelsen_2020.pdf

Barker, M., Richards, C., Jones, R., Bowes-Catton, H., Plowman, T., Yockney, J. & Morgan, M. (2012). *The Bisexuality Report: bisexual inclusion in LGBT equality and diversity*. Hentet fra: <https://bisexualresearch.files.wordpress.com/2011/08/the-bisexualityreport.pdf>

Bufdir (2017) *Holdninger til lhbtqi-personer i 2017*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. https://www.bufdir.no/globalassets/global/nbbf/kjonn_identitet/holdninger_til_lhbtqi_personer_i_2017.pdf

Bufdir (2022, 19. april). *Hatkriminalitet og diskriminering*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Hentet fra https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/lhbtqi/Hatkriminalitet_og_diskriminering/

Butler, J. (1990). *Gender Trouble* (2. utgave). Routledge.

Danielsen, H., Larsen, E. & Owesen, I. W. (2015). *Norsk likestillingshistorie*. Fagbokforlaget.

Fladmoe, A., Nadim, M. & Birkvad, S.R. (2019). *Erfaringer med hatytringer og hets blant LHBT-personer, andre minoritetsgrupper og den øvrige befolkningen*. (2019:4). Institutt for Samfunnsforskning. Hentet fra https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Erfaringer_med_hat_ytringer_og_hets_blant_LHBT_personer_andre_minoritetsgrupper_og_den_ovrige_befolkningen.pdf?_gl=1*4s9o5x*_ga*MTM4MjAwMzEwOC4xNjUzNDkzODc5*_ga_E0HBE1SMJD*MTY1MzU5ODg4My4zLjAuMTY1MzU5ODg4My4w

Germon, J.E. (2008) Kinsey and the Politics of Bisexual Authenticity. *Journal of Bisexuality*. 8(3-4), 243-258. <https://doi.org/10.1080/15299710802501652>

Jagose, A (2005). *Queer Theory*. I *New Dictionary of the History of Ideas*.

Johannessen, L. E.F., Rafoss, T.W. & Rasmussen, E.B (2018). *Hvordan bruke teori?*. Universitetsforlaget

Løvgren, M., Høgestøl, A., Kotsadam, A. (2022). *Nasjonal trykghetsundersøkelse 2020*. (2/22). Hentet fra: <https://oda.oslomet.no/oda->

[xmlui/bitstream/handle/11250/2869495/Nasjonal%20trygghetsundersøkelse%202020%20nett.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://hdl.handle.net/11250/2869495/Nasjonal%20trygghetsundersøkelse%202020%20nett.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

MacLeod, M.A, Bauer, G.R., Robinson, M., MacKay., J & Ross, L.E. (2015) Biphobia and Anxiety Among Bisexuals in Ontario, Canada. *Journal of Gay & Lesbian Mental Health*, 19(3), 217-243, <https://doi.org/10.1080/19359705.2014.1003121>

Malterud, K, og Anderssen, N. (2014). *Helse blant lesbiske og bifile kvinner i Norge*. Uni Research AS Bergen.

McInnis, M., Gauvin, S.E.M., Blair, K.L. & Pukall, C.F (2022): Where Does the "B" Belong?: Anti-Bisexual Experiences, Self-Stigma, and Bisexual Individuals' Sense of Belonging. *Journal of Bisexuality*, <https://doi.org/10.1080/15299716.2022.2031368>

McLean, K. (2007) Hiding in the closet? Bisexuals, coming out and the disclosure imperative. *Journal of Sociology*. 43(2), 151–166. <https://doi.org/10.1177/1440783307076893>

Morgenroth, T. & Ryan, M.K (2021). *The Effects of Gender Trouble: An Integrative Theoretical Framework of the Perpetuation and Disruption of the Gender/Sex Binary*. Sage. 16(6), 1113–1142. <https://doi.org/10.1177/1745691620902442>

Mulick, P. S. (1999). *The Biphobia Scale: Development and Validation*. [Masteroppgave]. Western Michigan University

Mulick, S, P. & Wright Jr, L. W. (2002) Examining the Existence of Biphobia in the Heterosexual and Homosexual Populations. *Journal of Bisexuality*, 2(4), 45-64. https://doi.org/10.1300/J159v02n04_03

NESH. (2021, 16. desember). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. Forskningsetikk. Hentet fra <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>

Ochs, R (1996). *Biphobia: It Goes More Than Two Ways*. I *Bisexuality: The Psychology and Politics of an Invisible Minority*. Sage.

Ochs, R (2000). *Bisexuality*. I *Lesbian Histories and Cultures: An Encyclopedia*. Garland.

O'Donohue, W & E. Caselles, C.E. (1993) Homophobia: Conceptual, Definitional, and Value Issues. *Journal of psychopathology and behavioural assessment*, 15(3) DOI

Phoenix, Ann (2016): *Narrativ praksis og identitetskonstruksjoner*. I *Narrativ forskning. Tilgange og metoder*. Hans Reitzels forlag

Rice, K. (2015). Pansexuality. I *The international encyclopedia of human sexuality*. <https://doi.org/10.1002/9781118896877.wbiehs328>

Richardson, D. (2008). *Conceptualizing Gender*. I *Introducing Gender and Women's Studies*. Palgrave-Macmillan.

Røthing, Å, & Svendsen, S.H.B (2010) Homotolerance and Heterosexuality as Norwegian Values, *Journal of LGBT Youth*. <https://doi.org/10.1080/19361651003799932>

San Francisco Human Rights Commission. (2011). *Bisexual Invisibility: impacts and recommendations*. Hentet fra: https://sf-hrc.org/sites/default/files/Documents/HRC_Publications/Articles/Bisexual_Invisibility_Impacts_and_Recommendations_March_2011.pdf

Schwalbe, M., Godwin, S., Holden, D., Schrock, D., Thompson, S & Wolkomir, M. (2000). Generic Processes in the Reproduction of Inequality: An Interactionist Analysis. *Social Forces*, 79(2). <https://doi.org/10.2307/2675505>

See, H & Hunt, R (2011) Bisexuality and Identity: The Double-Edged Sword: Stonewall Research into Bisexual Experience. *Journal of Bisexuality*, 11(2-3), 290-299. <https://doi.org/10.1080/15299716.2011.571995>

SSB (2020). *Livskvalitetsundersøkelsen 2020*. Statistisk Sentralbyrå. Hentet fra <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/livskvalitetsundersokelsen-2020>

Staubæs, D, & Søndergaard, D.M. (2005): *Intervju i en tangotid*. I *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv*, Hans Reitzels Forlag

Stubsjoen, R, Ommundsen, Å.M (2011) *Hva er det med monsteret? Fryd, frykt og "andregjøring"*. I *Når alle sover*.

Svendsen, S.H.B., Stubberud, E. & Djupedal, E.F. (2018). Skeive ungdommers identitetsarbeid: SKAM etter homotoleransen. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 42(3), 162–183.

Thagaard, T (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder* (5. utgave). Fagbokforlaget

Thomsen, T.L., Bo, I.G. & Christensen, A.D. (2016): *Narrativ forskning: Tilgange og metoder*. Hans Reitzels forlag

Wandrey, R.L, Mosack K.E, & Moore, E.M (2015) Coming Out to Family and Friends as Bisexually Identified Young Adult Women: A Discussion of Homophobia, Biphobia, and Heteronormativity. *Journal of Bisexuality*, 15(2), 204-229. <https://doi.org/10.1080/15299716.2015.1018657>

Weiss, J. T. (2003). GL vs. BT. The Archaeology of Biphobia and Transphobia Within the U.S. Gay and Lesbian Community. *Journal of Bisexuality*, 3(3-4) 25-55. https://doi.org/10.1300/J159v03n03_02

Zivony, A, & Lobel, T (2014) The Invisible Stereotypes of Bisexual Men. *Springer*. 43, 1165–1176. <https://doi.org/10.1007/s10508-014-0263-9>

9. Vedlegg

9.1. Intervjuguide

Kort introduksjon:

1. Kan du fortelle litt om deg selv?
2. Kan du beskrive identiteten din? Kan du fortelle meg litt om hva du mener med det, hva innebærer det?
3. Hvordan kom du fram til at dette var din orientering?

Forståelse av holdninger

4. Hvilke holdninger mener du finnes til bifile i dagens Norge? Hva vil du si er vanlige og mindre vanlige holdninger?
5. Hvordan føler / opplever du at disse holdningene kommer fram?
6. Om du føler at du har møtt dårlige holdninger og fordommer, hvor kommer de fra?
7. Har du noen spesifikke opplevelser du vil ta fram?
 1. Hvordan var det å møte denne opplevelsen?
 2. Hvordan har du forholdt deg til det i etterkant?

Erfaringer rundt opplevelser:

8. Hvilke tanker og opplevelser har du rundt å være åpen om egen seksualitet?
9. Har du 'kommet ut' til noen?
 - 5- Om nei: hvorfor ikke? Hva holder deg tilbake fra det?
 - 6- Om ja: hvem har du kommet ut til? Hvordan ble du møtt?
10. Har du møtt andre reaksjoner rundt din seksualitet fra andre?
11. Har du tenkt over hvordan du blir møtt / behandlet i forhold til f.eks. heterofile eller homofile?
12. Føler du det er forskjell på hvordan du blir behandlet av skeive og 'straighte'?

Taker rundt kjønn og seksualitet:

13. Føler du at kjønn ditt påvirker hvordan andre behandler din orientering?
14. Tenker du personlig over hvordan kjønn henger sammen med din orientering? Påvirker det deg?
15. Tror du at du kan bli behandlet annerledes basert på hvilket kjønn en eventuell partner vil ha?
16. Har du noen andre innspill som vi ikke har snakket om?

9.2. Informasjonsskriv

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvilke holdninger som finnes mot bifile i Norge i dag, samt hvordan man velger å møte disse holdningene. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å undersøke holdninger som finnes i dag, da særlig i forhold til hvilke typer diskrimineringer som er til stede. Ettersom kvantitative studier viser tilstedeværelsen av negative holdninger og bifobi i Norge, vil dette prosjektet heller ha et mindre omfang, hvor fokuset er levde opplevelser. Hvordan møter man disse fordommene, og hvor kommer de fra? Andre forskningsprosjekt vil dreie seg rundt egne refleksjoner om egen seksualitet i samfunnet, og hvordan holdninger påvirker deltakeren.

Dette er en masteroppgave. Opplysningene vil ikke brukes til andre formål enn prosjektet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Institutt for tverrfaglige kjønnsstudier ved NTNU er ansvarlig for prosjektet. Margret Meek er forskeren som gjennomfører prosjektet ved instituttet, under veiledning av Mari Haugaa Engh og Sofia Moratti.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget er trukket gjennom snøballmetoden. Kriteriet for å være med er at man enten identifiserer seg eller på et tidspunkt har identifisert seg som tiltrukket til mer enn ett kjønn, uavhengig av hvilken knagg man ønsker å bruke. Omtrent åtte deltagere får denne henvendelsen.

Tillatelser er hentet gjennom NSD.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden til prosjektet vil være kvalitativt intervju. Hvis du velger å delta i forskningsprosjektet, vil dette innebære et dybdeintervju. Dette vil være på ca mellom 30 minutter til én time, og vil gjøres gjennom lydopptak og notater. Lydopptaket vil siden bli transkribert og slettet. Intervjuet er delt inn i tre temaer, som går på tanker om eksisterende holdninger, opplevelse av holdninger, og tanker om egen seksualitet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- De som vil ha tilgang ved behandlingsansvarlig institusjon vil være student som gjennomfører, Margret Meek, og veiledere.
- Det vil bli gjort tiltak for å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til personopplysningene, i henhold med NSD sine regelverk. Navn og kontaktopplysninger vil erstattes med en kode, som lagres adskilt fra øvrig data. Informasjonen vil bli lagret på en sikker server, og slettes etter endt prosjekt.
- Det vil bli tatt grep for at deltakeren ikke skal kunne gjenkjennes i publikasjon. Bare nødvendige opplysninger vil bli publisert, og om nødvendig, vil forsker ta en avgjørelse på om detaljer skal endres for å unngå sporing.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er ca juni 2022. Personopplysninger vil anonymiseres fortløpende under prosjektet, og lagres på en trygg måte. Etter prosjektslutt, vil alle personopplysninger og eventuelle opptak slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Institutt for tverrfaglige kjønnsstudier har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- *Institutt for tverrfaglige kjønnsstudier ved Margret Meek (margrein@ntnu.no).*
- Vårt personvernombud: Thomas Helgesen, personvernombud ved NTNU (thomas.helgesen@ntnu.no)

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med: NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

